

KOROŠKA KRONIKA

Izdaja Britanska obveščevalna služba. — Cena mesečno za tuzemstvo 2 S, v inozemstvo 5 S. — Posamezna številka 55 grošev.

Leto VI.

CELOVEC, 17. marca 1950

Številka 11

Volitve v občinske odbore

Z državnimi in deželnimi volitvami dne 9. oktobra lanskega leta so bile tudi volitve v občinska odbora v Celovcu in v Beljaku. V ostalih 242 občinah na Koroškem pa so bile občinske volitve v nedeljo dne 12. marca. — Za te volitve je bilo število volivnih upravičencev skupno 214.818 (98.613 moških in 116.187 žensk). V eni občini (Thürn v volšperškem okraju) niso bile potrebne volitve, ker ni bila vložena nobena kandidatna lista. V petih občinah pa je bila vložena samo ena sama lista in so bili tako kandidati te liste že tudi izvoljeni. Tako je bilo brez volitev že „izvoljenih“ 111 občinskih odborov. Izvoliti je bilo torej še 2661 občinskih odborov, ker je skupno število vseh občinskih odborov 2772.

Do sedaj je bilo le 2615 občinskih odborov in so bili takole razdeljeni na posamezne stranke: socialistična stranka 1222, avstrijska ljudska stranka 1278, komunisti 112 in neodvisni 3. — Slovenske stranke in zveza neodvisnih (VdU) do sedaj v občinskih odborih niso bile zastopane.

V dosedanjih občinskih odborih so imeli socialisti 112 županov, avstrijska ljudska stranka 127 in komunisti 3 župane.

Že stara skušnja kaže, da je udeležba pri občinskih volitvah vedno manjša kakor pa pri državnih ali deželnih volitvah. To se je pokazalo tudi pri teh volitvah, ko je bila udeležba razmeroma zelo nizka in je dosegla komaj 80%, medtem ko je bila udeležba pri jesenskih volitvah 92,6%. Zato je tudi sedanjizide volitev težko primerjati z izidi

volitev v jeseni. Razen tega pa pri občinskih volitvah na izid volitev vplivajo v veliki meri tudi razne krajevne razmere in tudi osebni oziri. To je mogoče še najmanj pri strankah, ki so bolj razredno, torej veliko bolj povezano in strumno organizirane, kakor je to n. pr. slučaj pri socialistični stranki. Zato je pri teh občinskih volitvah v odstotkih izraženo napredovala le socialistična stranka.

Za nedeljske občinske volitve je bilo vloženo tole število predlogov ali list: socialistična stranka 224, avstrijska ljudska stranka 229, zveza neodvisnih (VdU) 196, levičarski blok (komunisti) 62, slovenske stranke 33 in razne skupine 32.

Izid nedeljskih volitev nam predločuje

	Slovenska lista		OVP	SPD	VDU	KPO
Bela	167 (3)	75 (1)	122 (2)	465 (8)	—	—
Bekštajn	399 (3)		620 (4)	1003 (7)	296 (2)	59 (0)
Bilčovs	156 (4)		109 (2)	148 (4)	—	—
Bistrica pri Pliberku	312 (4)		209 (3)	370 (5)	—	—
Bistrica na Zilji	(1)		153 (5)	92 (3)	49 (1)	—
Blato pri Pliberku	263 (5)		238 (5)	103 (2)	—	—
Borovlje	116 (0)		518 (3)	1627 (10)	316 (2)	286 (1)
Bistrica v Rožu	92 (1)		119 (2)	438 (7)	—	61 (1)
Brdo	(1)		344 (6)	247 (5)	—	—
Djekše	(1)		262 (6)	248 (5)	49 (1)	—
Dobrlaves	173 (1)		762 (6)	1070 (9)	49 (0)	—
Galicija	46 (0)		136 (2)	323 (7)	164 (3)	—
Grebini	(1)		602 (8)	317 (5)	188 (2)	—
Globasnica	268 (5)		248 (5)	124 (2)	—	—
Hodiše	106 (2)		89 (1)	405 (9)	—	—
Kostanje	(1)		76 (1)	333 (6)	109 (2)	—
Kotmara ves	81 (1)		168 (3)	447 (7)	16 (0)	—
Ledince	120 (2)		86 (1)	304 (7)	112 (2)	—
Libeliče	(1)		171 (3)	165 (4)	76 (2)	—
Libuče	133 (3)		126 (3)	239 (5)	63 (1)	—
Logaves	236 (4)		114 (1)	409 (6)	86 (1)	—
Lipa	42 (0)		97 (2)	386 (8)	117 (2)	—
Rožek	(1)		119 (3)	142 (4)	64 (2)	—
Medborovnica	60 (1)		74 (2)	155 (4)	125 (4)	—
Radiše	115 (4)		114 (4)	59 (2)	—	—
Ruda	67 (1)		172 (3)	354 (7)	76 (1)	—
Št. Jakob v Rožu	443 (4)		255 (2)	780 (8)	176 (1)	139 (1)
Št. Peter na Vašinjah	63 (1)		179 (4)	308 (6)	47 (1)	—
Šmarjeta v Rožu	119 (3)		163 (4)	155 (4)	—	—
Škocijan	304 (3)		420 (5)	474 (5)	97 (1)	18 (0)
Škofiče	215 (4)		79 (1)	196 (3)	207 (4)	22 (0)
Slovenji Plajberk	26 (1)	29 (1)	57 (2)	139 (5)	40 (1)	—
Sele	117 (3)	73 (2)	32 (1)	191 (6)	2 (0)	—
Svetna ves	137 (3)		95 (2)	153 (4)	45 (1)	22 (0)
Važenberk	58 (0)		318 (4)	503 (7)	250 (3)	—
Vernberg	30 (0)		200 (2)	658 (8)	317 (4)	51 (0)
Vobre	(1)		322 (6)	209 (4)	82 (1)	—
Zgornja vesca	106 (4)		60 (2)	40 (1)	27 (1)	—
Železna Kapla	(1)		187 (2)	432 (9)	40 (0)	—
Žihpolje	25 (0)		249 (6)	161 (3)	67 (1)	—
Žitaraves	(3)		444 (3)	500 (6)	—	—
Žvabek	49 (2)		74 (3)	74 (3)	—	—
Strajaves	(1)		231 (4)	262 (6)	68 (1)	—

Številke, ki so debelo tiskane, pomenijo za KLS oddane glasove, v drugih občinah je bila lista vložena pod drugim imenom.

Številke v oklepajih pomenijo število odbornikov.

V Beli, Selah in Slovenjem Plajberku je DF postavila svojo listo, številke so v tabeli na drugem mestu pod „Slovenska lista“.

Ali mislijo Sovjeti na nove razgovore

Glavni tajnik Centralnega odbora komunistične stranke Sovjetske zveze, G. M. Malenkov, je izjavil v svojem volivnem govoru v Leningradu, da je Sovjetska zveza pripravljena udeležiti se poštenih poizkusov za ustvaritev svetovnega miru. Inozemski opazovalci polagajo na to izjavo posebno važnost, ker se zavzemajo za nova pogajanja za ustvaritev miru najvišji sovjetski vladni

uradniki, kakor Malenkov in še pred njim maršal Vorosilov.

Namestnik min. predsednika, Vjačeslav Molotov, je izjavil v nekem govoru med drugim: „Verujemo v načela Lenina in Stalina o mirnem sožitju dveh sistemov in o njunem mirnem gospodarskem tekmovanju. Jasno pa nam je tudi, da obstoja nevarnost nove vojne vse dotlej, dokler obstoja imperializem.“

Sporni temeljni nauki med Vzhodom in Zahodom

(Wickham Steed)

V usodi narodov ni vprašanje temeljnih naukov v preteklih stoletjih nikoli igralo važne vloge, kot jo igra danes. Preživelo se je mnenje, da so gospodarski činitelji pretežnega, če ne izključnega pomena. To mnenje je v obdobjih med vojno leta 1914—1918 in med vojno 1939—1945 dobilo svetoven obseg. Drugi, manj tvorni činitelji, skušajo zavzeti njihovo mesto. To prvotno mnenje, ki izvira zlasti iz materialističnega pojmovanja zgodovine, katerega je razširjal Karl Marx, še vedno prevladuje v Sovjetski zvezi, kakor tudi v njenih podložniških državah in med njenimi obudovalci izven sovjetskih mej. Nov način gledanja, ki je v bistvu povratek k načelom angleške revolucije iz leta 1688, preglasitvi neodvisnosti Združenih držav iz leta 1776 in francoski revoluciji iz leta 1789, pripisuje večji pomen „moralnim“ vrednotam, kot so na primer človeške pravice in osebna svoboda.

Spor med dvema miselnostima daje pečat sedanjemu mednarodnemu življenju. Čeprav razlika med njima ni vedno točno začrtana, čeprav gospodarska vprašanja zadevajo v različnih merah obe, jih vendar ločijo take značilnosti, da sta zaradi njih nedružljivi.

Ena izmed teh značilnosti je uveljavljanje in ohranjanje narodnih samobitnosti. Razširjenje načela narodnosti širom Evrope pripisujejo francoski revolucionarni vojski pod vodstvom Napoleona. Dejansko pa je posledica filozofije John Locke-ja, čigar nauki so bili vodilni činitelji angleške revolucije leta 1688 in Listine o pravicah iz leta 1689. Te nauke so sprejeli duhovni voditelji severoameriških angleških kolonij skupno z Rousseau-jevimi nauki o „naravnih pravicah“. Do vidnega izraza so prišli v ameriški izjavi o nevdvisnosti. Francosko slovesno izjavo o pravicah človeka so izdali trinajst let pozneje.

Vendar pa je bila Francija tista, ki je razširila po Evropi narodnostno načelo. Prvi primer njegove revolucionarne izvedbe v devetnajstem stoletju je bil srbski upor proti Turkom v letu 1804. Pet let kasneje je Napoleon ustanovil Ilirsko kraljestvo. Po vzoru njegove pogodbe so ta načela proglasili Grki, Italijani in Romuni med leti 1823 in 1825. Sledili so Madžari na Ogrskem, ki so se leta 1848 v osvobodilni vojni proti Avstriji borili za svoje pravice. Med tem si je to načelo v Nemčiji že toliko utrlo svojo pot, da so sklicali v Frankfurtu prvo nemško narodno skupščino. Skozi vse devetnajsto stoletje lahko zasledujemo širokopotezni razvoj gibanja za narodno združitev, ki je leta 1919 doseglo svoj vrhunec z ustanovitvijo poljske, češkoslovaške, litvanske in drugih narodnih držav ter z ustanovitvijo Jugoslavije pod imenom Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Razvoj osamosvojitve in razčlenitve, ki so ga včasih imenovali „balkanizacija Evrope“, je očitno potreboval popravo. Razpad starih cesarstev je bilo treba nadomestiti, če naj bi preprečili katastrofo v Evropi. Nastalo je Društvo narodov kot poizkus politične snitve. Sovjetska zveza je ustanovila zvezo sovjetskih socialističnih republik. Britanska skupnost narodov je skušala najti rešitev načela neodvisne narodnosti v lojalnosti do skupne vlade. Hitlerjevska Nemčija pa je stremela po stitvi sveta v obliki svetovnega nemškega gospodstva. Proti temu smo se borili v drugi svetovni vojni.

Leta 1945 so ustanovili organizacijo Združenih narodov za zaščito svobode posameznih narodov s prostovoljnim (Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje s 1. strani.)

sprejemom svetovnega pravosodja. Mnogi so bili prepričani, da bodo skoraj ustanovili svetovno vlado.

Motili so se. Materialistični nauk Sovjetske zveze nima mesta za svobodo in prostovoljno sodelovanje. Upoštevanje komunističnega nauka je dogma. Članstvo v zvezi je postalo nerazdružljivo s popolno odvisnostjo. Poljska, Madžarska, Romunija, Jugoslavija, Bolgarija, Albanija in končno Češkoslovaška so pristopile k sovjetskemu sistemu, čeprav ne vse prostovoljno. Vstalo je vprašanje, če bošta Italija in Francija uspeli, da ohranita svojo neodvisnost.

To vprašanje je istočasno gospodarsko in politično. Združene države je dirnilo tako neposredno, da so se odločile za Marshallov načrt in ga začele izvajati, da bi pomogle Evropi pri njeni obnovi s pospeševanjem gospodarskega in političnega sodelovanja. Sovjetska zveza ni pristopila k Marshallovemu načrtu in je prisilila tudi podložniške države k enakemu zadržanju, čeprav v nekaterih primerih proti njihovi volji.

Namera Marshallova načrta ni gospodarska podreditev Evrope Združenim državam. Načelnik posebnega poslanstva za gospodarsko sodelovanje v Veliki Britaniji, Finletter je bistvo načrta točno in dobro označil. Dejal je, da je Marshallov načrt posledica bistrega pojmovanja ameriškega naroda, da ima z narodom Velike Britanije in drugih zahodnih držav skupne temelje svobode in skupna pravila zakonitosti, iste težnje za doseg svetovnega miru in enake nazore o mestu, ki je posamezniku odkazano v svetu in da njegov cilj ni nadoblast, ampak sodelovanje.

Dosedanja izvedba Marshallova načrta je bila kronana z uspehi. Zahodne države niso občutile, da bi ogrozil njihovo zasebno ali državno svobodo. Ali lahko trdimo isto tudi o Sovjetskem sistemu? Če je temu tako, zakaj se je Jugoslavija pod vodstvom maršala Tita uprla diktatu kominforma? Zakaj so kaznovali Gomuljka na Poljskem Kostova v Bolgariji in Rajka na Madžarskem zaradi „nacionalnega odklona“ proti podrejenosti Moskvi? Zakaj se ob sodili na smrt generala Koči Džodža?

Skoraj bi lahko dejali, da je marksistični materialistični nauk nezdružljiv z narodno neodvisnostjo, s pravicami in svoboščinami posameznikov ter da iz ziva načela angleške revolucije iz leta 1688, ameriške izjave o neodvisnosti iz leta 1776 in francoske deklaracije o človeških pravicah iz leta 1789.

Danes se bje boj za temeljne nauke.

ITALIJA

Nemiri med kmetijskimi delavci so povzročili v Italiji položaj, ki vzbuja zaskrbljenost. Pri spopadih med kmetijskimi delavci in policijo v pokrajini Palermo na Siciliji je bilo ranjenih 24 oseb. Delavcem je uspelo razorožiti več policistov. Red so vzpostavili šele novi oddelki policije, ki so prihiteli na pomoč. Vsled nemirov je bilo 30 delavcev aretiranih.

V Abruzzih so poizkušali brezposelni delavci napasti županstvo nekega manjšega mesta. Policija je komaj vzdržala red. Na področju Pescara je policija aretirala v okviru akcije za vzdrževanje reda 84 oseb, ker so te zasedle razna zemljišča.

Papeževa mirovna enciklika

Papež Pij XII. je pozval pretekli teden vse škofo na svetu, naj se vrši v nedeljo 26. marca, „Molitve za mir“. V papeževem pozivu stoji: „Dasiravno je vojna končana, še nismo dosegli zažaljenega utrjenega in trajnega miru, ki bi lahko pomenil konec še vedno se ponavljajočih pojavov neenotnosti. Razni narodi hočejo škodovati drug drugemu. Z zmanjšanjem zaupanja raste hitrost oboroževanja.“

Papež je napovedal, da bo prihodnje nedeljo v cerkvi sv. Petra sam pričel molitve za mir.

„Izvor vsega hudega na svetu je od klanjanje Boga in neizpolnjevanje njegovih zapovedi. Mnogi ljudje zanemar-

Politični pregled

FRANCIJA

Francija je trenutno zopet v ognju kominformovih napadov. S pomočjo komunističnih sindikatov poizkuša Sovjetska zveza ohromiti izkrcavanje vojaških pošiljk iz Združenih držav v Francijo. Čim pridejo ladje iz Amerike, se pričnejo stavke. Trenotno stavkajo pristaniški delavci v pristaniščih Marseille in Bordeaux. Vlada je mobilizirala delavce nekomunističnih delavskih zvez, da bi se delo lahko vršilo naprej. Položaj v okrožju Province je nejasen. Stavkajo delavci industrije in nastavljeni železnice ter avtobusnih podjetij.

Svet republike (druga zbornica francoskega parlamenta) je odobril z 280 proti 20 glasovom zakonski osnutek proti sabotažnim dejanjem, kateri zakonski osnutek je francoska narodna skupščina pred kratkim sprejela.

GRŠKE VOLITVE

Na podlagi prvih uradnih izidov volitev v Grčiji so dobili Populisti 52 mandatorov, liberalci 51, Plastirasova stranka 46, Demokratična fronta 21, Papan-dreujeva stranka 33 (socialistična), Metaksisti 16 in ostale stranke skupaj 16. K tem volitvam piše „New York Herald Tribune“: „Vemo, da se je pri prvih volitvah brez zunanjih opazovalcev, le nekaj mesecev po državljanski vojni, grški narod volitev polnoštevilno udeležil in mirno izvolil svoje predstavnike. Volitve so pokazale, da ima konservativna stranka Konstatina Tsaldarisa le skromno večino. Njej sledi levičarska narodno napredna zveza generala Nikolaja Plastirasa. Na tretjem mestu je liberalna stranka, ki jo vodi Sofoklej Venizelos.“

Posamezni voditelji so razočarani, ker niso dobili take večine, da bi mogli sestaviti trdno parlamentarno vlado. Pred njimi je doba negotovosti in verjetno se bodo morali zateči k koalicijski vladi. Moč Plastirasove levičarske stranke je presenetljiva, vendar ni vzrok za razburjanje. Čeprav so to stranko v neki meri podprli komunisti — komunistična stranka sama je bila postavljena izven zakona — še zdaleč ni komunistična niti po svojih težnjah niti po svojih simpatijah. Četudi je ta volivni izid postavil sestavo nove vlade v težave, vendar je politično življenje naroda zdravo in se ne zaganja v politične skrajnosti. Če bodo voditelji strank pokazali sedaj toliko dobre volje in uravnovešenosti kot volivci, ima Grčija pred seboj dobo politične stalnosti in miru.“

JUGOSLAVIJA GOSPODARSKO PRIKLJUČILA „B“ CONO TRSTA K SVOJEMU OZEMLJU

Jugoslovanska vojaška vlada je podvzela ukrepe za popolno priključitev jugoslovanske „B“ cone Svobodnega Tržaškega ozemlja v okvir jugoslovanskega gospodarstva. Ukinili bodo vse carinske zapreke med jugoslovansko cono Trsta in Jugoslavijo. Določila glede carin in deviz, ki so veljavna v Jugoslaviji, bodo veljala tudi za to ozemlje.

S tem je gospodarska ločitev med zavezniškimi conami in jugoslovansko cono dokončana.

AMERIKA ZA ODCEPITEV POSARJA

S pooblaščen ameriške strani so izjavili po objavljenju spomenice zapadnonemške vlade glede pogodbe med Francijo in vlado Posarja, da ostane stališče ameriške vlade napram temu vprašanju neizpremenjeno. Združene države še vedno odobravajo politično odcepitev Posarja od Nemčije in vključitev gospodarstva Posarja v okvir francoskega gospodarstva. Končnoveljavna ureditev gospodarskega in političnega statuta Posarja pa ostane pridržana mirovni pogodbi z Nemčijo.

Nove valovne dolžine od 15. marca naprej

Ravnateljstvo oddajne postaje Celovec-Klagenfurt sporoča, da bodo na podlagi mednarodne pogodbe o valovnih dolžinah, ki so jo sklenili v Kopenhagnu, spremenile avstrijske radiooddajne postaje 15. marca 1950 ob 3. uri zjutraj po srednjeevropskem času svoje frekvenčne valovne dolžine.

Naše poslušalce opozarjamo, da bodo dobili avstrijske oddajne postaje od 15. marca naprej na sledečih valovnih dolžinah:

Celovec-Klagenfurt, program I na valovni dolžini 417,2 m (= 719 kHz). Valovno dolžino najdemo na stari lestvici (= skali) svojega radijskega sprejemnika med postajama Rim in Monakovo (München). Na isti valovni dolžini oddaja tudi oddajna postaja Graz. Program II. oddajne postaje Celovec (Klagenfurt) ostane za enkrat neizpremenjen (1200 m = 250 kHz).

Toda naše poslušalce opozarjamo že sedaj na to, da bo na področju Celovca možno poslušati ta program na valovni dolžini 203,3 m, to je na stari skali med postajama Anglija III in Dresden.

Ravag — Wien I, dobite na valovni dolžini 513,7 m (= 584 kHz), to je na stari skali med postajama Wien I in Stuttgart.

Oddajno postajo Wien II bo mogoče slišati na valovni dolžini 203,3 m (= 1475 kHz), to je med Anglijo II in Dresdenom.

Oddajna postaja **Alpenland — Graz-Dobl** bo oddajala na valovni dolžini

SKLICAN JE ATLANTSKI SVET DVANAJST MINISTROV RAZPRAVLJA V PRESTOLNICI HOLANDSKE

Ameriški obrambni minister Johnson je sporočil 11. marca, da se bodo sestali obrambni ministri dvanajstih držav, ki so članice severatlantske obrambne pogodbe, dne 1. aprila v Hagu na Holandskem. Razpravljali bodo o dovršitvi načrtov atlantske obrambne pogodbe.

Ta seja bo tretja seja obrambnega odbora držav atlantske zveze. General Omar Bradley je sklical za 28. marec sejo vojaškega odbora držav atlantske zveze, da proučijo uspehe dela petih pokrajinskih načrtovalnih skupin.

24. marca se bo sestal pod predsedstvom Huberta Howarda, predsednika ameriškega municijskega urada, vojaški proizvodni in preskrbovalni odbor držav, ki so članice atlantske zveze.

292,7 m (= 1025 kHz), to je med Barijem in Bratislavo (= Pressburg) na stari skali.

Oddajna postaja **Schönbrunn** ostane na stari valovni dolžini, ki je 531 m (= 565 kHz).

Mala oddajna postaja **Wolfsberg — Volšperk** za enkrat svoje valovne dolžine ne bo spremenila.

Omrežje malih oddajnih postaj na Zgornjem Koroškem bo uporabljalo isto valovno dolžino kot oddajna postaja Celovec-Klagenfurt I.

Oddajna postaja **Innsbruck** oddaja na valovni dolžini 476,9 m (= 629 kHz). Na stari skali je to med Prago in Brusljem.

Oddajna postaja **Dornbirn** ima isto valovno dolžino kot Innsbruck.

Oddajne postaje skupine oddajnih postaj „Rot-Weiss-Rot“ oddajajo na sledečih valovnih dolžinah:

Salzburg: na 240 m (= 1250 kHz), na stari skali med Salzburgom in Lillom.

Linz: na valovni dolžini 215,2 m (= 1394 kHz), na stari skali med Dresdenom in Nantesom.

Oddajna postaja **Wien (= Dunaj)** te skupine oddaja na valovni dolžini 412 m (= 728 kHz), kar je med Münchynom in Rimom.

Žične valovne dolžine ostanejo neizpremenjene.

Naše poslušalce opozarjamo, da je pričakovati v bližnji bodočnosti še manjše spremembe.

ŠPORT

23. KOLO ŠPORT-TOTO

To kolo bo prineslo verjetno precej presenečenj, ker ni med nastopajočimi klubi dosti favoritov. Oglejmo si jih:

Rapid—Gloggnitz: Mogoče, je da zmaga stari mojster Rapid.

FAC—FC Wien: FAC bo dal Dunaju težko delo. Skoro verjetno pa je, da bo zmagalo drugo moštvo.

Austria—Vorwärts Steyr: Drugo moštvo je zelo ambiciozno, Austria pa je muhasto moštvo.

Oberlaa—Slovan: Domače igrišče govori za Oberlaa, toda Slovan je vztrajno moštvo.

Sturm Graz—Wiener Sportklub: Graški igralci niso nenevarni nasprotniki, dasiravno so Dunajčani znani kot boljši. Neodločen rezultat je skoraj verjeten.

Vienna—Admira: Prvi klub še ni po polnoma v zagonu, drugi pa se zna zagrizeni boriti. Mogoče bo zmaga v kljub temu na strani prvega.

Red-Star—Hochstädt: Obe moštvi sta enako močni.

Schwechat—Simmering: Tekma se vrši v Schwechatu. Po tabeli bi morali zmagati domači, a moštvo Simmeringa ni „kar tako“.

Ternitz—Wr. Neustadt: Wr. Neustadt ima skoro več izgledov za zmago kot Ternitz. Opreznost pa je na mestu.

Gutramsdorf—Mödling: Obe moštvi sta skoro enako močni. Morda ima drugo več izgledov.

Lazio—Bologna: Bologna ima v svojih vrstah mednarodnega igralca in bo

Pregled

trd oreh za Lazio, ki stoji med prvimi italijanskimi klubi.

Internationale—Juventus: Težko je kaj reči o izidu te tekme, ker sta oba kluba med najboljšimi. Juventus je pa vendar nekoliko bolj zanesljivo moštvo.

ESK Graz—GAK: GAK ima vse izgleda za zmago. Včasih pa tudi slepa kura zrno najde.

Westbahn Linz—Wels SK: Malo je verjetno, da bi drugo moštvo odneslo lovorjev venec.

Union FC Salzburg—Klagenfurter AC: Celovčani igrajo v Salzburgu.

17 AVSTRIJCEV PRIDE V PLANICO

Avstrijska smučarska zveza je za mednarodno smučarsko tekmovanje na planiškem tednu prijavila naslednje tekmovalce za alpske discipline: Trude Kleckner, Maria Mayer, Resi Tomandl, Karli Neuhuber, Karli Bruckner, Alois Stoecklmayer. — V skokih bodo sodelovali: Toni Wieser, Rudi Dietrich, Franz Groemmel, Hubert Neuper, Otto Doujak. V tekih bodo nastopili: Sepp Schneeberger, Oskar Schulz, Walter Pesentheimer, Luis Greuter, Karl Rafreider, Mathias Noichl. V vodstvu avstrijske smučarske reprezentance, ki ima 17 tekmovalcev, so Fred Rösner, Rudi Scharl in Adi Putz.

(Walter Holton)

Zgodovina angleškega parlamenta

Pred tisoč leti je angleški kralj sicer imel oblast za izdajanje zakonov, imenovanje sodnikov, podeljevanje časti in napovedovanje vojne, vendar se je vedno posvetoval dvakrat ali trikrat na leto z najvažnejšimi osebnostmi države v velikem svetu. Često je izkoristil to priliko, da je zahteval od plemenitašev in cerkvenih poglavarjev, ki so običajno bili imoviti, finančno pomoč za upravljanje države.

Ko te zahteve po denarju niso imele mnogo uspeha, se je odločil angleški kralj Edvard I., da se obrne na širši krog. Leta 1295 je izdal ukaz šerifom vseh angleških grofij, da se morata iz vsake grofije javiti dva viteza in dva meščana v Westminsteru, kjer se bodo udeležili parlamenta. Nad 700 oseb se je udeležilo tega zborovanja v Westminster Hallu, stavbi iz sivga kamna, ki še danes stoji blizu palače britanskega parlamenta.

Kralj Edvard I. je pozval svoje poslušalstvo, naj predloži svoje prošnje njegovemu posebnemu svetu in naj poskrbi za denar, da bo mogoče državo častivo upravljati. Zborovalci so na to pristali in tako so pobrali prve splošne davke po vsej državi z odobritvijo predstavnikov naroda.

Predmet razpravljanja med plemenitaši in meščani so bile nadaljne zahteve po denarju. Zborovalci so se običajno umaknili na posvetovanje v prostore, v katerih se je posvetoval kapitelj westminsterske opatije in ta sedež je postal takojimenovalni „stari prostor“ zbornice. Eden od članov je predsedoval in opravljal službo speakerja, to je tistega, ki je predsedoval razpravam, ko so se zborovalci vrnili po svojem posvetovanju v veliko dvorano Westminstera.

Lastniki zemlje volijo

Do leta 1430 so izbirali uradniki šerifa, to je nekakega župana in sodnika, državljane, ki so jih pošiljali v parlament. Po tem letu so jih pa izbirali so meščani med tistimi, ki so imeli v svoobodni lasti zemljišče, katero je donášalo letno 40 funtov šterlingov, kar je bil pred 500 leti velik znesek. To je bil začetek volitev članov parlamenta, vendar so imeli ti člani še zelo malo moči, ker so bili samo orodje kralja. S sedanjimi člani spodnje zbornice niso imeli skupnega drugega kot to, da so bili organizirani kot ločene skupine in da so delali na svoj račun.

Skozi stoletja so se pravice zbornice vedno bolj odločno določale, oblast kralja pa je pojemala. Henrik VIII. in kraljica Elizabeta Tudor, oba močna vladarja, sta smatrala za umestno, da upoštevata spodnjo zbornico. Po takratnem običaju nista nikdar stopila v zbornico, temveč sta vedno počakala, da so se ji poslanci zbornice približali v iordski zbornici.

Karl I. je skušal utrditi svojo oblast nad spodnjo zbornico in je šel pri tem celo tako daleč, da je prišel v zbornico in zahteval aretacijo določenih članov zbornice. To je bil tudi eden vzrokov angleške državljanske vojne XVII. stoletja. Po končani vojni je nekaj časa vladal pod Oliverjem Cromwellom parlament sam.

Pod Cromwellom je spodnja zbornica preživela še burno obdobje. Zbornica se je zaradi izključitev skrčila na 139 po-

slancev, od katerih je večina zahtevala ukinitvev pravic zemljiških lastnikov in cerkve. Cromwell, ki je bil mnogo bolj strpen, se je ustrašil njihovih zahtev; razrešil jih je njihove dolžnosti in sklenil vladati brez parlamenta. Sam se je imenoval za „protektorja“ in vladal državo s pretežno vojaškim zborom. Vendar je bila stalna želja Cromwella, da bi vladal s parlamentom in se je ravno pripravljal, da bi ga sklical, ko je leta 1659 umrl. Leto dni kasneje so se bivši poslanci parlamenta s svojim speakerjem vrnili na svoja mesta v spodnji zbornici.

Zakon o pravicah naroda

Za ojačenje vpliva naroda so izdali zakone, ki so jamčili predprave in pravice, v prvi vrsti znani Bill of Rights. To je zakon, na katerem še danes temelji angleška ustava. Brez odobritve spodnje zbornice niso mogli naložiti nobene davka, kralj ni mogel ukiniti nobene zakona. Kraljica Ana v XVIII. stoletju je bila zadnji angleški vladar, ki je odrekel svojo odobritev zakonu, katerega je sprejel parlament.

Ko je parlament utrdil svoje pravice, se je razvil nasprotje koristi med člani parlamenta; to je bila podlaga ustanovitve strank. Od leta 1679 sta obstajali dve skupini, znani kot Whigs in Tories. Whigs so zagovarjali načela Cromwella, Tories so pa bili na strani kralja. Ta razlika je danes manj izrazita, vendar obstoja ločitev še danes, ker predstavljajo Whigs koristi trgovcev, Tories pa koristi zemljiških lastnikov.

Whigs so imeli večino poslancev v parlamentu ob smrti kraljice Ane; na prestol je bil poklican njen bratranec Jurij I., ki je bil Nemec. Ker ni znal dobro angleško, ni hotel začeti seje sveta. To nalogo je poveril siru Robertu Walpole, voditelju Whigov, ki je kralju poročal o poteku seje ter je tako postal prvi ministrski predsednik Velike Bri-

tanije, ki je predsedoval takojimenovalnemu „kabinetu“.

Stranke podpirajo parlament

Kljub različnim nazorom sta soglašali obe stranki v tem, da morata podpirati vrhovno oblast parlamenta. Charles James Fox, pristaš Whigov, se je pogumno boril za volivno reformo; William Pitt, pristaš Toryev, je zmagal proti kralju Juriju III., ko je skušal ta vladar izvrševati nadzorstvo nad državnimi posli. Kasneje so postali Whigs liberalna stranka in Tories konservativna.

Postopoma so napredovale spremembe glede volitev članov parlamenta. V začetku XIX. stoletja so zemljiški lastniki imeli lahko velik vpliv na britansko vlado, ker so razpolagali z večino glasov. Ko so prišli leta 1830 na oblast Whigs, so hoteli spremeniti to stanje in so izglasovali v spodnji zbornici leta 1832 zakon o spremembni volivne pravice. Volivno pravico so dobili vsi rodbinski poglavarji, ki so plačevali deset funtov šterlingov ali več najemnine na leto, člani spodnje zbornice so s tem predstavljali že več prebivalcev kot prej. Leta 1876 je bil sprejet nadaljni zakon, ki je še bolj razširil svoboščine; v letu 1884 je imel vsak rodbinski poglavar Zedinjenega kraljestva volivno pravico, ne glede na višino dohodka, ali na višino najemnine, katero je plačeval.

Konec prve svetovne vojne, leta 1918, so dobile volivno pravico v Veliki Britaniji tudi ženske. V začetku so lahko glasovale le ženske, stare nad 25 let, kasneje so to mejo znižali na 21 let. Tako je bila dosežena splošna volivna pravica za vse polnoletne Angleže, moške in žene.

Prvi kandidat laburistične stranke je kandidiral pri volitvah, leta 1857, ni pa imel uspeha. Šele leta 1874 sta bila izvoljena dva člana laburistične stranke in tako je bila ustanovljena parlamentarna laburistična stranka.

Prorokovanja Marksa in Engelsa

(Christofer Hollis)

Le malo ljudi ve, da je bil Karl Marks, predno je postal veliki prorok socializma in komunizma, znan kot nasprotnik socializma in komunizma. Kasneje pa je Marks smatral za umestno trditi, da je bil časopis „Rheinzeitung“, ki ga je urejeval v svoji mladosti, zatrt zaradi povzdigovanja komunizma. To pa ne odgovarja resnici, ta časopis je bil zatrt, ker je povzdigoval brezboštvo, stvarno pa je bil protikomunistično glasilo. Ta časopis je pisal o komunizmu le, da ga „predoči javnosti v vsej njegovi umazani nagoti“, kot se je izražal sam Marks. Marks je takrat pisal, da so komunistične ideje „resnična nevarnost“ in da se bo neutajlivi spor med neposedujočim in srednjim slojem rešil mirno. Takrat Marks ni mogel „priznati komunističnim idejam nobene znanstvene vrednosti, tudi je mislil, da ni mogoče, te ideje v praksi uresničiti.“

Kasneje pa je Marks svoje mnenje spremenil. V tem ni ničesar nenavadnega ali hudega, saj ljudje večkrat spreminjajo svoje mnenje. Smešno pa je to, da on ni nikdar priznal te spremembe svojega mnenja in je vse svoje življenje še nadalje trdil, da so ga preganjali kot komunista takrat, ko je bil še dejansko protikomunist.

Če kdo trdi, da je odkril tajne zakone vseмирja ali sveta, imamo polno pravico pazljivo proučiti, če je stvarno prišlo do napovedanih dogodkov, kajti to je najboljši dokazno sredstvo za to, če so isti zakoni bili resnično odkriti. Marks in Engels sta trdila, da sta odkrila v kapitalističnem sestavu taka nasprotja, zaradi katerih je zlom kapitalizma neizogiben v bližnji bodočnosti. Na podlagi tega odkritja sta se bahala, da sta predstavnik „znanstvenega socializma“ in govorila z enakim zasmehovanjem o nasprotnikih socializma. Te sta označevala za „sentimentalne socialiste“ — to je tiste, ki so se borili za socializem, ker so ga imeli bolj za npravno zaželjenega kot za gospodarsko neizbežnega.

Ni čudno, da je najboljši sredstvo za ugotovitev utemeljenosti takih trdi-

tev v tem, da pogledamo, če so se prorokovanja uresničila. Pri tem se pokaže zanimivo dejstvo, da se Marks in Engels nista zmotila enkrat ali dvakrat, temveč mnogokrat. Zmotila sta se za res smešno često, zmotila sta se tolikrat kot nihče drugi v 19. stoletju. Ponovno in ponovno sta zatrjevala — tako da je to njuno zatrjevanje postalo stvarno smešno —, da je napočila ura smrti za kapitalizem.

Engels je pričel v letu 1844 z napovedovanjem revolucije v Angliji. O angleški buržuaziji je takrat izjavil, da jo bodo „tla, po katerih hodi, z matematično točnostjo in neizogibno požrla.“

Nato je leta 1847 odkril Marks, da je v Franciji položaj „zrel za socializem“. Leta 1848 je izjavil: „Za nas ni nobene dvoma, da je veliki boj zelo blizu in da ta boj ne more končati drugače kot s končno zmago proletariata.“ To njegovo prorokovanje se je izkazalo za napačno l. 1848; na njega pa ni to napravilo nobenega vtisa in že leta 1849 ga vidimo z novim prorokovanjem: „Nov, igromen izbruh revolucionarnega vulkana ni bil nikdar tako blizu kot v tem trenutku.“ Leta 1850 je prišel z novimi napovedbami in govoril pred komunistično zvezo o „neposredno preteči revoluciji“, ki bo napočila najkasneje v avgustu 1850.

Kasneje bi revolucija morala priti leta 1852. „Med novembrom 1852 in februarjem 1853“, je izjavljala Engels, „je najverjetnejši trenutek za izbruh krize; prav lahko pa pride do krize že v septembru 1852.“

Nato leta 1858: „Na celini smo neposredno pred revolucijo, ki bo to pot imela socialistični značaj.“ je pisal Marks. Nato bi moralo priti do revolucije 1862 v Prusiji z imenovanjem Bismarka. „Očividno se vedno bolj bližamo revoluciji“, je pisal Marks. „Propadanje se kaže v vsaki stvari in prebivalstvo vseh razredov je prepričano o tem, da mora priti do katastrofe. V vojaških krogih je razširjeno prepričanje, da bo Prusija

premagana, če pride do oboroženega spopada.“ Podobno za časa revolucije v Poljski v naslednjem letu (1863): „Kar koli pravite o poljskih zadevah, ena stvar je gotova: doba revolucije v Evropi je znova napočila. V kratkem bomo imeli revolucijo.“

Potem je bila ameriška državljanska vojna, ki je bila „početek svetovne revolucije.“ „Enako kot je ameriška vojna za neodvisnost v 18. stoletju bila alarm za srednje evropski delavski razred, tako je ameriška državljanska vojna v 19. stoletju alarm za delavski razred cele Evrope.“

Vsa ta prorokovanja so enostavno bedasta in smešna, kot je tudi bedasto in smešno napovedovanje raznih svetovnih dogodkov kot vzrokov revolucij. Marks in Engels sta ljubila predvsem prelivanje krvi zaradi stvari same. Njihove domneve niso bile drugo kot dolga vrsta napornega duševnega dela, ki naj da razumsko obliko njunim strastem. Podpirala sta vsako vojno njihovega časa in uporabljala ves svoj vpliv, da bi jo spremenila v svetovno vojno. Tako je podpiral Marks dansko vojno leta 1848 v upanju, da se bo razširila v vojno, ki bi zapletla vso Nemčijo proti Rusiji in Angliji. Podpiral je Angleže in Francoze v Krimski vojni proti Rusiji. Na ves glas je pozival Engelsa, naj se mu pridruži, ko so se Prusi pridružili Avstriji v vojni leta 1858 proti Franciji in Piemontu. V avstrijsko-pruski vojni leta 1866 je prišel Engels v zadrego s svojo smešno trditvijo, da bo Avstrija z lahkoto dosegla zmago. „Prusija bo premagana“, je izjavljala. „Pruska vojska ni v stanju voditi napadalne vojne. Nedvomno bodo besni Avstrijci prusko vojsko takoj v početku razbili... V sami pruski vojski bo prišlo do razdora. Prusi se niso nikdar tako upirali kot pri tej mobilizaciji. Rezervisti se bodo uprli... Kakšen vol je ta Bismark!“

V francosko-pruski vojni leta 1870 sta pričela Marks in Engels s podpiranjem Prusov, nato pa pozivala Francoze na besen upor, to pa šele takrat, ko so že bili premagani in ko je njihov odpor bil brezupen. V rusko-turški vojni leta 1878 je Marks napovedoval turško zmago. „Viteški Turki bodo premagali Rusijo in to bo povzročilo socialno revolucijo v Rusiji in nato v vsej Evropi.“ Niti v enem samem primeru se vsa ta prorokovanja Marksa in Engelsa niso uresničila.

Proti temu se naravno lahko navaja, da Marks in Engels nista zvezdoslovca in da tudi nista trdila, da lahko napove sta točen trenutek zloma kapitalizma in da sta ona odkrivala le težnje, ki se morajo preje ali pozneje neizogibno uresničiti. Marks in Engels se gotovo nista motila v tem, da je kapitalistična doba prehodna doba, ki se bo — kot vse človeške stvari — nekega dne umaknila nečemu drugemu. Zmotila pa sta se popolnoma glede vseh vzrokov, ki morajo po njihovem mnenju dovesti do konca te dobe. Kapitalistični sistem ni ustvaril „vedno naraščajoče bede“ neposedujočih, daljšega delavnega urnika, slabših življenjskih pogojev in slabše prehrane.

Lahko bi se trdilo, da ta sistem ni tako hitro dvignil življenjske ravni revnih, kot bi lahko to storil in tako naglo, kot bi to storili drugi sistemi, toda nedvomno se je življenska raven ubogih dvignila. Kapitalistični sistem ni dovedel do večje in popolne delitve družbe v dva razreda kapitalistov in proletarcev. Le v določenih družbah, ki bi jih označili z ozirom na njihov razvoj za predindustrijske in predkapitalistične, kot sta Rusija in Španija pod starimi režimi, je prišlo do nekaj podobnega, kot je popolna delitev.

Razvoj modernega industrializma pa zahteva družbo popolnoma nasprotnega značaja, družbo, za katero so značilne najrazličnejše diferenciacije, družbo, v katerih je le malo takih, ki bi se lahko označevali samo kot kapitalisti ali kot delavci; velika večina članov te družbe je v določeni meri eno in drugo, ker imamo v tej družbi razne vrste delavcev, počenši od generalnega ravnatelja do navadnega ročnega delavca. Družba se je razvijala popolnoma v nasprotnem smislu, kot je napovedoval Marks. In če se bliža doba kapitalizma h koncu, so povzročili to popolnoma drugi pojavi kot jih je napovedoval Marks.

Pišite nam dopisnico in pošljemo Vam brezplačno:

CENIKE elektromateriala in motorjev ali **PROBAČUN** instalacij in popravil.

Ako želite tudi brezplačno in brezobvezno za Vas prikazemo uporabo električnih stvari in motorjev.

SIUTZ in SELINSCEK STEFAN

Celovec-Klagenfurt, Renngasse 5

Preobilna želodčna kislina, tvor in dieta

Mnogo je ljudi, ki se pritožujejo, da imajo preveč želodčne kisline. Čestokrat najdemo ta pojav pri želodčnem tvor ali čiru ali pa pri tvor dvanajstnika, to je na onem delu tankega črevesa, ki je želodcu najbližji. Temu tvor zdravniki pravijo: ulcus duodeni.

Večkrat se pojavlja tudi pekoča zgaga ali gorečica, ki peče bolnika od želodca pa gori do žrela. To pa opazamo lahko tudi pri ljudeh, ki nimajo nikakega tvora na želodcu ali na dvanajstniku in tudi nimajo preveč kisline v želodcu. Na vsak način pomeni preobilna kislina neko nepravilno delovanje onih živcev, ki uravnavajo delovanje želodca in črevesja, kakor je tudi želodčni in črevesni tvor posledica neke nervoze teh trebušnih organov. To nam najboljše potrjujejo dandanašnji način operacije takih tvorov, ko v mnogih slučajih ni treba več — ako ni tvor že prevelik ali pretrd — odrezati po tvor prizadeti del želodca, temveč je treba samo prerezati oni živec, ki urejuje delovanje želodca. Posledica take razmeroma lahke operacije je, da tvor polagoma izgine nekako sam od sebe. In zakaj? Zato, ker živec ne more več siliti želodca k pretiranemu delovanju in se tako želodec lepo polagoma pomiri, istočasno pa se zmanjša tudi izločanje preobilne kisline.

Z raznimi zdravili je težko odpraviti preobilno kislino v želodcu, pač pa so nam zdravila, kakor tudi razni zdravilni čaji v veliko pomoč pri tej želodčni nadlogi. Poleg pravilnega načina življenja je najbolj učinkovita pravilna prehrana ali dieta; hrana ne sme biti težko prebavljiva in dražljiva. Zato se je treba izogibati svinjske masti in uporabljati predvsem surovo maslo in olje kot začimbe.

Prehrana naj bi bila za one ljudi, ki imajo znake tvora v želodcu ali pa tudi samo preveč kisline, približno takale:

Zjutraj: mleko in mlečnata jedila, ako bolnik sploh prenaša mleko. Nadalje ovseni kosmiči, močnik, mehko kuhana jajca in umetne juhe.

Predpoldne: kakor zjutraj.

Opoldne: Juhe: razne umetne, povčini pasirane juhe.

Prikuhe: nežne zelenjave (kuhana solata, karfiol, korenje, pasirani grah in pasirani fižol z zadostno množino masla). Kuhan riž, krompirjeva kaša ali pire. Kuhana močnata jedila (rezanci, krpice, žemljevi cmoki).

Močnata jedila: riževi ali drobnarastki, puding, lahke torte, belo pecivo, prepečenci, kekisi.

Mesna jedila: riba, perutnina, teletina in precej mehka govedina (meso le kuhano in ne pečeno ali pa sesekljano — faširano!). Nekteri prenašajo tudi ocvrtje na maslu ali olju toda ne na svinjski masti!

Od droba je dovoljeno: možgani, jetra, priželje in ledvičke.

Sadje: kompot ali pa kot pire.

Sir: le mehke vrste, najboljši je domači sir.

(Sladkor, nastrgani mandeljni in orehi le v majhnih količinah sem ter tja dovoljeni.)

Popoldne: kakor predpoldne.

Zvečer: sveže kuhana jedila kot opoldne, povčini brez mesa.

Pijače: sadni sokovi z vitamini (Pago), mineralna in navadna voda.

Prepovedano pa je:

Mesne juhe, pečeno meso, divjačina, prekajeno meso in sploh, kar je pečeno in praženo. Nadalje težko prebavljive jedi kot zelje, ohrovt, stročno sočivje, špinata, redkev, kisle in tudi kuhane kumarce, zelena, čebula, česen, hren in slično, ker je vse to preveč dražljivo in težko prebavljivo.

Izogibati se moramo tudi ocvrtih močnatil jedi iz krompirjevega testa ali iz kvašenega testa, kakor tudi vseh vrst ostrih in trdih sirov.

Kot posebno škodljivo je: alkohol v vsaki obliki, prava kava, ruski čaj, kis in ostre začimbe kot so poper, paprika, gorčica in slično. Škodljiva je tudi kuhinjska sol v večji količini.

Pomnite, da je mleko za nekatere ljudi neprebavljivo in škodljivo! Vsi oni pa, ki ga dobro prenašajo, naj ga stalno in v zadostni meri uživajo, posebno v obliki mlečnih jedil zjutraj in zvečer.

Nobene jedi in nobene pijače naj ne bodo prevroče, nobene pijače ne prehladne! Posebno se varujte raznih sladolehov vsi tisti, ki nimate v redu svojega želodca, čreva ali žolčnega mehurja! Jejite počasi, grizite dobro in prežvečite vsako jed popolnoma, predno jo pogoltnete.

Kajenje morajo vsi na želodcu občutljivi popolnoma opustiti, ker vpliva kajenje močno na živčni sestav in pomnožuje želodčno kislino.

Sedaj pa še nekaj važnih nasvetov. Po obedu je enurni počitek na postelji obenem s toplim termoforom zelo priporočljiv. Ljudje, ki so zelo zaposleni in vpreženi dnevno v duševno delo, posebno oni, ki jih vedno vznemirjajo stotere, brige in skrbi, jeza in razne sitnosti v poklicu, naj uporabljajo svoje proste ure ali dneve za svoj popoln oddih. Tega naj preživijo tako, kot jim to najbolj godi in kjer najdejo svojo pravo razvedrilo za sebe in ne morda za — druge, ki so itak zdravi. To je poleg diete najbolj važno zdravilo, ki pa so ga do pred kratkim še vse premalo vpoštevali v splošnem zdravstvu. S splošnim pomirjenjem živcev se poležejo marsikateri težave želodca, bodisi preobilna kislina, bodisi tvor na želodcu ali pa v dvanajstniku.

Mnogo bomo pripomogli k umirjenju želodca s čajem, ki ga pijemo zjutraj in zvečer in ki sestoji iz melise, baldriana in hmelja. Ako pa bolnika peče in muči sitna gorečica ali zgaga, naj pije čaj iz slezenovca (Käsepappel), lanenega semena in tavžentrož. Najhitrejša pa odprava to neprijetnost s sladkimi mandeljni, ako jih dobro zgrizete!

ZA NEDELJSKO POPOLDNE

ZIMSKI SPORT

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
18				19				20	21		22	23		24		
25				26			27			28			29			
30			31	32			33	34		35			36	37		
38		39		40			41			42		43		44		
45			46		47		48			49		50	51			
52	53		54		55		56			57				58		
59	60		61		62		63			64				65		
66		67		68			69			70				71		
72		73			74	75	76			77				78		
79		80			81		82			83				84		
85				86		87				88				89		
90																

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1 kraj v Združenih državah, kjer se je letos vršilo tekmovanje za svetovno prvenstvo v zimskih sportih; 10 velika skakalnica na Norveškem; 18 kraj v gledališki dvorani; 19 ena izmed zveznih držav USA; 22 pesniški izraz za ledino; 24 roparska žival; 25 naselje; 26 pošast iz pripovedk; 27 pogoj za napredek in zadovoljstvo; 28 skakalnica v Hof Gasteinu, ki se imenuje po znanem pionirju smučkega sporta; 29 član staroindijanskega naroda; 30 pod, temelj; 31 oseba iz sv. pisma; 33 kratica za starejši; 35 spodaj, navzdol; 36 moško ime; 39 koroški izraz; 40 javen, domač; 41 sladka rastlinska jed; 43 del struge, posode; 45 izraz pri kartanju; 46 moški glas; 48 egiptovsko božanstvo; 49 kratica za sveti; 50 predpona, s katero povdarjamo starost, nekdanjost; 52 nada; 54 posebno pri mladini priljubljena zimskosportna priprava; 56 gorenjski sportnik, rekorder v teku na dolge proge; 57 glavno mesto evropske države; 58 osebni zaimsek; 59 pripravljena hrana; 61 visoke stavbe; 63 osebni zaimsek; 64 drama hrvaškega pisatelja Miroslava Krleža; 65 zemeljski tečaj; 66 drag kamen; 68 igralna karta; 69 vprašalnica po načinu; 70 slovenski skladatelj koračnic in lažjih napevov; 71 gospodarsko orodje; 72 oseba iz „Desetega brata“; 74 kratica za lastnoročno; 76 egiptovsko božanstvo; 77 zgodaj zjutraj; 78 avstrijski filmski igralec — komik; 79 z roso poškopljen; 81 sedaj; 83 azijski narod, čigar voditelj je bil Atila; 84 domač človek, istega kraja; 85 višja zbornica; 87 zelenica v pušcah; 88 avstrijski operetni komponist; 89 znana tirolska smučarska rodbina; 90 koroška reka.

Navpično: 1 vrsta sporta, tudi poklica; 2 prvi človek; 3 del spovedi; 4 nemški osebni zaimsek; 5 kozji podobna žival iz južne Amerike; 6 naplačilo; 7 znani celovski smučarski tekmovalci; 8 predlog; 9 področje, posest; 10 izraz pri telefoniranju; 11 cerkveni instrument; 12 domač izraz za Italijane; 13 reka v Spaniji; 14 kratica za koncentracijsko taborišče; 15 hrvaški kazalni zaimsek; 16 celovski okraj; 17 sončna ali lunina sprememba; 20 egiptovska reka; 21 ploskovna enota; 22 ruska reka; 23 kamenita stena; 26 hudo, nesreča; 28a kratica pri naštevanju; 30 neka številka; 32 gora iz sv. pisma; 33 slovenski pisatelj; 34 kjer se prodajajo tobačni izdelki; 37 ženski osebni zaimsek; 38 najboljši smučarski skakalec na Koroškem; 40 znana avstrijska vojna ladja iz prve svetovne vojne; 42 svetovni prvak v smučkih skokih; 44 izboren smučski skakalec iz Bavarske (prva črka je „W“);

45 abesinski naslov; 47 drug izraz za smuči; 49 „š“ v nemškem pravopisu; 50 čez, čezenj; 51 turški oblastnik; 53 pletena posoda, priprava; 55 del organizma; 57 največja smučka skakalnica na svetu; 58 rožni venec; 60 zimskosportno središče v Švici; 62 jugoslovanski prvak v smučskih skokih; 65 uradniški poklic; 67 soteska; 70 oblika moškega krstnega imena; 71 branilec domovine; 73 suha trava; 75 zareza na kovinskem, trdem predmetu; 77 trije bratje — norveški skakalci se tako pišejo; 78 Norvežan, ki je osvojil prvo mesto v tekmovanju v skokih pod 1 vodoravno; 80 gol; 81 jutranji svit; 82 pritrdilnica; 84 izraz pri kartanju; 86 tega leta (kratice); 88 pevska nota.

RICHARD WAGNER:

„Tannhäuser“

Z Wagnerjevo romantično opero, kot je Wagner sam imenoval to svoje delo, je mestno gledališče doseglo ponovno lep uspeh v vrsti na umetniški višini stoječih opernih uprizoritev, ki smo jih mogli v letošnji sezoni že videti. Willy Dunkl je ob sodelovanju prof. Tamareja z Dunaja, ki je poskrbel za odrsko sliko, znova pokazal svoje zmožnosti. Držal se je oblike opere, kot jo je napravil Wagner za uprizoritev v Parizu l. 1861 in je sedaj splošno v rabi. Popravljen je konec v toliko, da pridejo mlajši romarji iz Rima z ozelenelo duhovniško palico na oder ter je s tem učinek na gledalca močnejši in dejanje samo bolj razumljivo. (Tukaj bi moral tudi režiser paziti na to, da ne zmanjša tega učinka z napadnim rekvizitom). V splošnem ta Wagnerjeva opera vključuje temu, da je nastala že leta 1845, ne vzbuja videza zastarelosti, nasprotno s svojo načelnostjo in človeškostjo še vedno zgrabi gledalca in ga očara.

Pod vodstvom prof. Ottona Eisenburgerja je gledališki orkester, močno povečan, zelo pohvalno rešil svojo nalogo. Istotako, s člani moškega in ženskega pevskega društva izpopolnjeni gledališki zbor.

Glavno vlogo je s svojim dobrim petjem in odličnim podajanjem vloge zelo zadovoljivo rešil gost, Laszlo Szemere. Leonie Rysanek (Innsbruck), ki je predstavljala Elizabeto, je očarala s svojim mehkim sopranom in s svojo odlično igro. Vlogo Venere je glasovno dobro rešila Gertrud Hutter (Dunaj), ki bi pa pri igri bila lahko bolj prepričevalna, da bi prišlo nasprotje med njo in Elizabeto bolj do izraza. Za gosti pa niso zaostali domači igralci kot: Rolf Polke-Wolfram, Hans Wels-Herman, Fred Filippi, Eduard Schweiger, Fritz Hein in Fritz Fischer, ki so vsi prav dobro igrali in peli.

Baletna točka v prvem dejanju pod vodstvom Christe Svedlung z gostom Reinom Esterjem (Brüssel) je bila res dobro izvajana, le konec, ko bi morale gracije prepoditi zle duhove, ni prišel dovolj močno do izraza.

V celoti pa je bila uprizoritev te opere velik uspeh in gledalci so z burnim odobravanjem izrekli svojo zahvalo igralcem za trud in požrtvovalnost ter za lep umetniški večer.

Zapora cest!

SEDAJ JE ČAS!

Prenovite svoj avto in mu dajte nov blesk z barvami za avtomobile in laki

Vse te
dobite pri

PETER DE CILLIA
FELDKIRCHEN - Telefon 73

in pri podružnici:
Celovec-Klagenfurt, St.-Veiter Straße 35 · Tel. 28-38

KUPUJEM

KOŽE IN KOŽUHOVINO
po najvišjih dnevnih cenah

Hans Ban

TRGOVINA Z USNJEM
Celovec-Klagenfurt, Osterwitzg. 4
Prevzamem kože tudi v strojenje.

G. Feick

Celovec-Klagenfurt, Salmstraße 7
Telefon 1485

Male sobne peči
Kotli za poljske kuhinje
Zajemalke in lopate
Puščice iz rdeče in sive zlitine

Elektromotorje

ŠTEDILNIKE in ves material za
instalacijo

pri domači tvrdki

HANS KREUTZ

CELOVEC
Kramergasse 11 — Tel. 21-73

Za naše gospodarje

Sadjar v zgodnji spomladi

V mesecu marcu prehaja zima v spomlad, v nekaterih krajih malo prej, v višjih planinskih krajih malo pozneje, mogoče šele začetkom aprila. V tem času ima sadjar vse polno opravkov v sadonosniku in mora z delom naravnost hiteti. Delo v sadonosniku je namreč treba skrbno opraviti in pravilno dokončati preje, predno se drevesa prebudijo k novemu življenju. V tem času opravimo lahko tudi še nekatera opravila, ki spadajo prav za prav še v zimo, toda iz enega ali drugega razloga teh zimskih opravil nismo opravili v zimskem času.

Meseca marca moremo še razredčevati in obrezovati drevesne krone. Ta dela izvršimo najprej pri špalirnem in obstenskem drevju, ako takega imamo. Nato pridejo na vrsto mlajša drevesa in pa drevesa, ki smo jih šele lansko jesen zasadili in končno še starejša drevesa. Zlasti ona drevesa, pri katerih želimo, da bi bujnejše poganjala v les, obrežemo preje, da more nato drevo izrabititi takoj vso rastno silo v prvem času, ko se spomladi rast prebudi. Ako pa želimo, da drevo ne poganja tako bujno in močno v les, tako drevo pozneje razredčimo in obrežemo.

Spet škropljenje

Tudi v tem mesecu moramo sadjarje ponovno opozarjati na škropljenje. Naj bi se začeli naši sadjarji resno zavedati in naj bi spoznali, kakšnega velikega pomena je zimsko škropljenje sadnega drevja. Brez zimskega škropljenja sadnega drevja ne bomo imeli obilnih pridelkov sadja, prav gotovo pa ne bomo brez dobro opravljenega zimskega škropljenja imeli lepega sadja. Le lepo sadje nam pa more zagotoviti tudi prodajo sadja po primerni ceni.

Zato se moramo sedaj proti koncu zime resno vprašati ali smo opravili letošnje zimo škropljenje sadnega drevja in ali smo pravilno, skrbno in temeljito opravili to škropljenje?

Mesec za mesecem smo opozarjali že takoj od pozne jeseni sadjarje na to važno zimsko opravilo. Vsak mesec sproti smo pripovedovali, kako je to sadjarjevo opravilo nujno, da čas hiti, in da je čas treba zato še pravočasno izrabiti. — Ako kljub vsemu temu tega opravila še nismo opravili, je pa sedaj gotovo že zadnji čas, če ni mogoče že prepozno, ker ne moremo vedeti, kakšno bo vreme koncem meseca marca.

Zeljno že pričakuje sadjar, kdaj se bo odprlo v spomladi popje in kdaj se bo sadje razcvetelo. Ko pa pride čas, da se začne odpirati popje, je pa tudi konec onega časa, ko še moremo škropiti sadno drevje res temeljito in uspešno proti raznovrstnim boleznim in številnim škodljivcem.

Do onega časa, ko se popje že vidno napne, moremo še brez nevarnosti za cvetno brstje škropiti z raznimi karbolinejevimi škropivi iz težkega olja, nadalje z rudninskimi (mineralnimi) karbolineji in pa z rumenimi olji, med katere spada predvsem dytol. Škropimo pa s temi škropivi v taki razredčenosti oziroma zgoščenosti, kakor smo že vsak mesec za vsako posamezno škropivo posebej navajali. Ako bo še v drugi polovici meseca marca tako izredno toplo vreme, kakor je bilo od začetka meseca naprej, seveda ne bo mogoče škropiti s tako razredčenostjo, kakor jo vzamemo za takozvano mrzlo ali hladno škropljenje. Vzeti moramo torej koncentracijo ali zgoščenost, ki je določena za navadno ali toplo škropljenje.

Kdor pa je zamudil tudi že čas za hla-

dno zimsko škropljenje, more to nadoknaditi sedaj ob koncu zime oziroma ob začetku spomladi še vedno s škropljenjem z 10%-nim razpršenim (emulgiranim) drevesnim karbolinejem, kakor je n. pr. arbodrin E, Bolan M, mešani karbozan in pa miksdriin. Proti tem sredstvom je namreč popje tudi potem, ko je že malo napeto, manj občutljivo. Zato moremo ta sredstva uporabljati kot škropiva do časa, ko popje že začne brsteti.

Razpršene emulgirane) drevesne karbolineje moremo mešati z žvepleno-apneno brozgo in z bakreno-apneno brozgo. To je važno zaradi tega, ker uničimo nato s škropljenjem s temi škropivi tudi klice raznih glivic, ki so prezimile na drevju.

Kot dopolnilo zimskega škropljenja sadnega drevja s škropivi iz težkega olja in z drevesnimi karbolineji moremo priporočiti pozno škropljenje z 10%-no normalno žvepleno-apneno brozgo. To škropljenje moremo z uspehom opraviti vse do časa, ko začne popje že brsteti, to je poganjati.

V sadonosnikih, kjer obstoja nevarnost jabolčnega cvetodera, škropimo neposredno, predno vzbrsti cvetno popje, z 1%-nim gezarolom. Istočasno pa moremo škropiti tudi z 10%-no normalno žvepleno-apneno brozgo. Škropivo gezarol se je izkazalo kot izredno učinkovito sredstvo proti jabolčnemu cvetoderu.

Očistimo drevje in sadovnjake

Ko smo tako sadno drevje razredčili, obrezali in poškopili, je naslednja naloga v zgodnji spomladi, da očistimo sadovnjake. Odpadle in odrezane veje kakor tudi odpadlo listje od lanske jeseni odstranimo iz sadonosnikov. Veje, les in pa odpadlo listje moramo odstraniti iz sadonosnikov vsekakor preje, predno bi se vsled toplega vremena mogli že razni škodljivci iz teh vej in iz listja preseliti nazaj na sadna drevesa.

Gotovo je še več sadjarjev, ki letos še niso mislili na to, da bi že ostrgali staro in odmrlo drevesno lubje. To moramo napraviti čimprej, odpadlo lubje pa seveda tudi čimprej odstranimo iz sadovnjakov, ker je na njem izredno veliko število raznih škodljivcev.

Od lanske jeseni je na sadnem drevju še mogoče nekaj nerazpadlih sadnih plodov. To so nekaka gnezdišča in središča, kjer se zbirajo razne bolezni in razni škodljivci in se nato ob prvem toplen vremenu širijo naprej. Zato moramo te plodove pobrati in odstraniti iz sadovnjakov, predno se prične v sadovnjakih novo življenje. — Kakor pri vsakem živem organizmu, velja tudi pri sadnem drevju pravilo, da je boljše in uspešnejše sadno drevo varovati pred boleznijo kakor pa nato drevo zdraviti, ko se je bolezen že razvila in nam je že skoraj uničila dobro sadno letino.

Zemljo zrahljamo in pognojimo

Kakor hitro je zemlja toliko suha, da moremo zemljo obdelovati, začnemo takoj z delom. Kdor je v jeseni ali pa v zgodnji zimi preoral ali prekopal oziroma prelopal zemljo pod sadnim drevjem ali pa je vsaj skopal kolobarje pod sadnimi drevesi, ta bo imel sedaj v zgodnji spomladi lahko delo. Glavno delo je pri tem že opravil mraz. Potrebno je le hrapavo površino zemlje zravnati in zrahljati, da ostane ohranjena vlaga v zemlji.

Pred rahljanjem zemlje pa moremo še preje trositi tudi že umetna gnojila in to predvsem dušična in mogoče še kalijeva umetna gnojila. Ta gnojila nato pri rahljanju zemlje spravimo v zemljo. Fosforna in tudi apnena umetna gnojila je bolj priporočljivo sipati že jeseni, dušična in kalijeva umetna gnojila pa sedaj spomladi. Posebno dušik potrebujejo sadna drevesa zgodaj spomladi.

Pomisliti moramo namreč, da je sadno drevo trajna rastlina, ki ostane na istem mestu dolgo vrsto let. Korenine sadnega drevja preraščajo na široko in deloma tudi na globoko površino, kjer drevo raste. S koreninami pa odvzema drevo zemlji leto za letom velike količine hranilnih snovi, ki jih rabi za svojo rast in za proizvodnjo plodov. Zato pa je tudi novo dodajanje hranilnih snovi

sadnemu drevju vsaj tako potrebno kakor pa žitu in drugim njivskim rastlinam, ako pričakujemo od sadnega drevja, da nam dobro rodi.

Od hranilnih snovi, ki jih predvsem potrebuje sadno drevo, so važni in potrebni predvsem apno, kalij, dušik in pa fosfor. Na splošno moremo reči, da potrebuje sadno drevje tele količine hranilnih snovi na 1 ar (= 100 m²): 2 kg apna, 1,5 kg kalija, 0,75 kg dušika in 0,50 kg fosforja. Iz teh števil si lahko vsak sam preračuna odgovarjajoče količine umetnih gnojil.

Požlahtnjevanje ali cepljenje

S požlahtnjevanjem ali s cepljenjem sadnega drevja moremo tudi pričeti že meseca marca. Ker pa se seveda v tem času drevesno lubje še ne odloči od lesa, ne moremo cepiti še za kožo in moramo vporabiti druge načine cepljenja. Ti načini cepljenja so spehovanje (Kopulieren), spehovanje z jezičkom (Geißfußpfropfen) in pa pripehovanje (Anschäften) Pri nekaterih sadnih vrstah je celo zgodnje spomladno cepljenje v času, ko še ni soka pod lubjem, mnogo bolj priporočljivo kakor pa cepljenje

Daj nam naš vsakdanji kruh . . .

Za vse narode Evrope je bila velikanška sreča lanska dobra letina. Tudi pri nas ljudje že dolgo vrsto let ne pomnijo tako dobre letine.

Med vojno in v povojnih letih je bilo potrebno vsako zrno pšenice in je tudi bilo zato vse krušno žito do nove žetve razprodano. Danes je že drugače. Že se polnijo velika žitna skladišča v Združenih državah Severne Amerike in trgovci z žitom že računajo in premišlujejo, kam s pšenico. V Združenih državah so pridelali lansko leto 30 milijonov ton pšenice, 19 milijonov ton ovs, 5 milijonov ton ječmena in 85 milijonov ton koruze.

Združene države so do sedaj prekosi- le v izvozu raznih vrst žita vse druge države in so mogle uspešno tekmovali s Kanado, Avstralijo, Argentino in seveda tudi s Sovjetsko zvezo, katere izvoz žita je le del one količine, ki jo je nekdanj mogla izvažati Rusija.

Zadnje čase pa povpraševanje po ameriški pšenici ponehava. Cena ameriški pšenici je postala namreč za mnoge dežele, ki nimajo zadosti dolarjev, previsoka. V Združenih državah je namreč do sedaj vlada nakupovala pšenico, oziroma je bila oblastveno pridelovalcem pšenice, farmerjem, zagotovljena gotova cena pšenici. Vsled tega je bila površina zasejana s pšenico v Ameriki vedno večja, pridelok pšenice vedno večji in danes je prodaja zašla deloma že v težkoče. Velik del pšenice sicer kupujejo še na račun zdrav, ki dobivajo podporo iz Marshallove pomoči za obnovo Evrope, toda zaloga pšenice je prevelika, da bi bilo mogoče vso pšenico izvoziti v te države. Razen tega pa so vsled dobrega pridelka v lanskem letu potrebo po krušnem žitu v nekaterih državah postale mnogo manjše, nekatere države, kakor na primer Francija, pa so celo same začele izvažati krušno žito.

Lansko leto je Kanada pridelala preko 10 milijonov ton pšenice. Od te količine prevzame Anglija 3,7 milijona ton. Poleg te količine pa so na razpolago še večje količine, saj je v minulih letih izvažala Kanada v Veliko Britanijo letno po 6 milijonov ton pšenice. Ker pa v Kanadi nihče ne nakupuje pšenice uradno in se cene ravna po povpraševanju in po ponudbi, ki pa je velika, so cene v zadnjem času močno padle.

Žito pa ponuja tudi še Argentina. Tudi tam so zasejali zaradi velikega povpraševanja po žitu v zadnjih letih večje površine s pšenico. Razen tega so uradno znižali najemnino za zemljišča v zadnjih letih za 36%. To pa je pripomoglo k temu, da so najemniki vzeli v najem večje površine zemljišč, ki so jih zasejali s pšenico. Tako je bil tudi v Argentini pridelok pšenice vedno večji, kar je spet zadnje čase moralo vplivati na znižanje cen. Res je, da so se plače delavcem v Argentini v zadnjih letih izredno dvignile, toda te višje plače bo argentinski kmet izenačil z večjo uporabo kmetijskih strojev.

V Avstraliji je preko 5 milijonov hektarjev njivske površine zasejane s pšenico. Velik del svojega pridelka pšenice

pod kožo. Te sadne vrste so predvsem slive, češnje in češnje.

Predpogoj uspešnega cepljenja pa je predvsem čim bolj skrbno in premišljeno delo, čim večja snaga, čim boljše ve-zivo in končno dober cepilni vosek, ki vse nastale rane in vsa mesta, kjer se dotika cepič s podlago, čim bolj zapre.

Mlada sadna drevesca, ki smo jih šele letos sadili, cepimo letošnje spomlad le takrat, ako smo drevesca pravočasno sadili in ni v njih še prav nobenega znaka nastajajočega življenja. Ako drevesca spomladi sadimo prepozno, so poganjki v prvem letu le slabi in se zlasti ob suhih letih le zelo počasi razvijajo. Zato pa moramo tudi saditi sadna drevesca v spomladi čimprej, ako nismo tega dela opravili že pozimi ali v jeseni. Kakor hitro se zemlja v spomladi otaja in kakor hitro se toliko osuši, da je obdelovanje mogoče in da z obdelovanjem zemlje ne bi pokvarili godnosti zemlje, začnimo takoj saditi.

Čim bolj je torej zemlja peščena, tem preje moremo začeti saditi, čim bolj pa je zemlja ilovnata in glinasta, torej težka, tem pozneje bomo mogli v taki zemlji saditi.

proda Avstralija v Aziji, velik del pa kupi tudi Velika Britanija, ki se točasno pogaja z Avstralijo za odkup 2 milijonov ton pšenice.

Precejšnje konkurenco napravlja potrošnji pšenice rž. Mnogo dežel je, kjer se prebivalstvo hrani predvsem z rženim kruhom. Minulo leto je bil tudi pridelok rži tako visok, da je v nekaterih deželah že tudi zastoj pri prodaji rži. Splošno pomanjkanje denarja bo pa v nekaterih deželah prebivalce naravnost prisililo, da bodo jedli več rženega pa manj dražjega pšeničnega kruha.

Lansko leto so pridelali na svetu 145 milijonov ton riža, to je le za tri milijone ton manj kakor pa leta 1938. Pridelok riža je torej že spet skoraj na normalni višini. Toda število prebivalstva v deželah, kjer je potrošnja riža največja, to je v Aziji, se je v zadnjih desetih letih zelo povečalo. Zato je v Aziji pridelok hrane in predvsem riža še vedno premajhen.

Lansko leto je bil tudi pridelok krme zelo ugoden.

Pridelali so: 1938 koruze 109 milijonov ton, 1949 138 milijonov ton; oves leta 1938 45 milijonov ton, 1949 47 milijonov ton; ječmen leta 1938 41 milijonov ton, 1949 44 milijonov ton.

Zelo pomembna je za nas koruza, bodisi kot krma za živino ali pa tudi kot ljudska hrana. Če bo dosti koruze, bo tudi dosti masti in tako bo tudi cena maščobam morala pasti. Zaenkrat tudi koruzo za krmo dobavljajo iz Združenih držav v veliki meri na račun Marshallove pomoči za obnovo Evrope, ker za drugačen nakup tem državam manjka dolarjev. Toda, kaj bo potem, ko neha Marshallova pomoč, ki se s hitrimi koraki bliža svojemu koncu.

Vse evropske države se trudijo, da bi povečale svojo domačo proizvodnjo kmetijskih pridelkov. Zaradi velike proizvodnje zlasti v Ameriki pa nikakor ni mogoče računati na to, da bodo cene narastle, preje moremo pričakovati, da bodo cene žitnim pridelkom padle. Že danes pritiskajo na cene velike zaloge žita, ki so jih vskladiščili v ameriške žitne silose. Tam pa žita ne morejo imeti več let, morali bodo z njim na trg in če bo letos spet dobra letina, mora to nujno vplivati na še večji padec cen žitu. To pa bo spet v dobro potrošnikom, ki morejo računati na počasno znižanje cen življenjskih potrebščin, to je predvsem hrane.

LASNI TRAKOVI

za Veliko noč

bogata zaloga gumbov in šivalnih potrebščin v modni trgovini

SACHER-NASL.

Cecny

CELOVEC-KLAGENFURT,
Neuer Platz 3

PLASCI
OBLEKE
KOSTIMI

BLAGOVI

v bogati izbiri pri

Anton Tschernutter

Celovec-Klagenfurt,
Karfreitstrasse 1-

Sodjuna v luči zgodovine

DOBROLSKI SAMOSTAN V ROKAH BENEDIKTINCEV

Država (Studienherrschaft) je samostanko poslopje kakor tudi grad Žirovnico po svojih uradnikih 35 let oskrbovala. V tem času je cesar Jožef II. zatrl skoraj vse redove in samostane. Med drugimi je zaprl tudi znameniti benediktinski samostan v št. Pavlu (4. maja 1787). Enako žalostna usoda je zadela leta 1807 tudi znameniti benediktinski samostan St. Blasien v Črnem lesu. Opat tega samostana Bertold III. pa se je obrnil na avstrijskega cesarja Franca I. Ta je podaril izgnanim benediktincem leta 1809 zatrti samostan v št. Pavlu v Labudski dolini. Za dotacijo jim je izročil tudi samostan v Dobrli vesi, grad Žirovnico, Poreče, grad Leonstein in zatrti samostan frančiškanov v Celovcu. Za ta dar so se pa benediktinci zavezali, da bodo oskrbovali licej in gimnazijo z učnimi močmi. Med tem časom je bil Dobrolski samostan v rokah benediktincev. V poslopju je stanoval le en benediktinec, ki je oskrboval gospodarstvo, drugi deli so za sodnijo, davkarijo in za zasebna stanovanja.

DOBROLSKA BENEFICIATA

Beneficiata so imenovali duhovnika, ki je za neke dohodke moral opravljati določeno službo po volji ustanovnika. Tako beneficiata sta bila v Dobrli vesi dva.

ZENEŠKI BENEFICIJ

Posesnik ženeškega gradu grof Ivan Ungnad je že leta 1448 izročil več kmetij v Labudski dolini dobrolskim korarjem z namenom, naj se od doneskov teh posestev vzdržuje pri dobrolski cerkvi poseben duhovnik, ki ima dolžnost vsak dan maševati v Ungnadovi grobnici za to družino. Ta beneficij je trajal do leta 1788. V tem letu je cesar Jožef II. izločil podružnico v št. Lipšu iz župnije Sv. Helene v Žitari vesi in jo povzdignil v samostojno župnijo. Posesniki gradu so si tam leta 1818 sezidali novo grobnico.

CODELLIJEV BENEFICIJ

Valentin Codelli je bil gotovo brat onega Andreja Codellija, ki je poročil posestnico Rohrmeistrove hiše. Ta Valentin Codelli je bil duhovnik, pozneje je postal generalni vikar (1728). Beneficiat je v beneficiatovi hiši tudi poučeval dijake, zato so ga imenovali tudi inštruktorja. Ko je vlada vpeljala normalno v Dobrli vesi okoli leta 1775, je bila učna soba v pritličju beneficiatove hiše. Leta 1813 pa so menjali: beneficiat se je preselil v grad, beneficiatovo stanovanje pa so novi lastniki benediktinci prezidali za dvorazrednico in za učiteljsko stanovanje. Po vpeljavi drugega razreda se je beneficiatov razred imenoval tretji ali gramatikalni razred. Šolarjev je imel navadno le pet do deset. Pa čim bolj se je razvijalo šolstvo, tem manj potreben je postajal inštruktor in v teku času je prenehala njegova obveznost sama po sebi. Od leta 1881 sploh ni bilo več zasedeno njegovo mesto radi pomanjkanja duhovnikov.

Ko pa je svetovna vojna požrla tudi beneficiatovo glavnicu, je ostal le še zgodovinski spomin na to, nekoč tako važno službo.

SEDANJA PROŠTIJSKA IN ŽUPNA CERKEV

ima eno ladjo, ki je 44 metrov dolga in z mrežastim svodom krita. Na južni strani so v XV. stoletju prizidali Ungnadovo grobnico in v XVII. stoletju pred to še Ksaverijevo kapelico. Zgornja ladja z duhovnišcem je 29 m dolga in 11 široka, pod njo je prav tako dolga kriptna.

Umevno je, da te velikanske stavbe niso zidali hkrati, ampak se je razvijala in prezidavala v raznih časovnih dobah.

Že pred letom 1106 je stala tu Marijina cerkev, od katere se pa ni ohranilo ničesar.

Malo pred omenjenim letom 1106 je dal patriarh Wodarlch (1085—1121) zidati večjo Marijino cerkev in je vanjo prepeljal truplo grofa Kocelina. Blagoslovil jo je njegov podložni škof Riwinus. Zidovje sedanje zapadne ladje, ki ima obliko pravokotnika in je dolga

28 m in široka 11 m, izhaja še iz te cerkve. Vzhodni del, nekdanje duhovnišče, je za 2,20 m višji od ladje in je četverkotne oblike v velikosti 11 m. Lesen raven strop je kril vso stavbo, ki je slonela na vzdanih stopih. Pod korom je bila četverkotna kriptna.

Sedanji presbiterij je 13 m dolg; pod njim je zidal prav tako dolgo kriptno Urh Christendorfer, ki je bil za prošta od leta 1387—1405. Tržaški škof Henrik pl. Wildenstein in Janez Cado, generalni vikar patriarhov, sta prizidano stavbo posvetila z glavnim oltarjem vred leta 1391. Prej nekoč je cerkev pogorela. Tudi šest oltarjev je postavil Christendorfer. Grofi Ungnadi so kupili grad Ženek leta 1442, kmalu nato so pokopavali svojce pri zunanji južni steni župne cerkve; toda kmalu pa so si napravili lastno grobnico in jo zvezali s cerkveno stavbo tako, da so vzporedno s cerkveno steno potegnili nov zid, ladjino steno pa odstranili, tako je nastala sedanja stranska ladja, ki je 20 m dolga in 8 m široka. Za to kapelo in oltar je Hans Ungnad napravil ustanovo za posebnega kaplana, da je bral vsak dan sveto mašo pri tem oltarju za Ungnadove.

Leseni strop, ki je leta 1483 zgorel, so nadomestili z mrežastim svodom. Ker pa zidovje ni bilo dosti močno, da bi vzdržalo težo stranskega pritiska, so vzdali stope in emporo. Morda znani letnica 1506, katero je prošt Fabri napisal na steno, čas te spremembe.

Stolp, ki se je dvigal prej nad korom kvadratom, so po požaru opustili in zidali novega, ki je še zdaj. Končno so jezuiti v začetku XVIII. stoletja prizidali Ksaverijevo kapelico.

OLTARJI V DOBROLSKI CERKVI

Iz časa gotike je ohranjen v žagradu kip Marijinega oznanjenja, del gotične-grilnega oltarja in v sedanjem glav-

nem oltarju Marijin kip, vsa druga oprava je baročna. — Glavni oltar so postavili leta 1772. Na njem so kipi sv. Barbare in Katarine, sv. Petra in Pavla. — Oltar s sliko sv. Janeza Nepomuka, nad njim sv. Nikolaja, je približno iz leta 1735.

Prav iste okraske nosi nasprotni nastavek Marijinega kronanja.

V kapelici sv. Ksaverija stoji oltar sv. Ignacija Lojolana, ki ga vizitator omenja leta 1714. — Oltar sv. Frančiška Ksaverija je iz prve polovice XVIII. stoletja. Poleg tega oltarja je izbočen kip, ki predstavlja sv. Ano z Marijo na eni in z Jezuskom na drugi roki; je iz začetka XVI. stoletja. V Ungnadovi kapeli nosi oltarni nastavek sliko žalostne Matere iz srede XVIII. stoletja. — Florijanov oltar je posebno lepo delo iz prehodne dobe XVI. stoletja. Tudi oltar sv. Jožefa je krasno delo.

Dve kapeli sta pa izginili v teku časa, namreč kapela sv. Antona Puščavnika, ki je stala na dvorišču v samostanu in je imela posebej streho in tri oltarje, in pa kostenjača na starem pokopališču, ki je bilo okrog cerkve. Bila je okrogla romanska stavba z lesenim stropom in oltarjem, posvečenim sv. Mihaelu. Pod njim je bila kostenjača za ostanke rajnikih.

PODRUŽNICE

1. Marijina cerkev na Humu (in colle) ali na Gori. Ta cerkev je 24 m dolga in 7 m široka, v poznogotičnem slogu zidana stavba. Ladja in duhovnišče je enako široko in visoko, le za dve stopnici je zadnje višje. Slavoloka ni, svod je mrežast, zunanje stene pa obdajajo podporniki. Cerkev so zidali leta 1519. Stolp je iz leta 1667, a dokončali ga takrat niso, ker vizitator ukazuje l. 1699, naj se zidanje ustavi, dokler se ne nabere denarja. V cerkvi so trije oltarni nastavki: glavni v rokoko-slogu iz dru-

Smučarski raj

Ko je bila pred 16 leti zgrajena velika, takozvana mamutska skakalnica v Planici, je še malokdo vedel, kje je Planica. Danes pa ni skoraj smučarja v Srednji in v Severni Evropi, ki ne bi vedel za Planico, kjer so vsako leto na dan 19. marca velike mednarodne smučarske prireditve, ki so dobile že sloves v vsem svetu. V tednu pred 19. marcem, takozvani planiški teden, so tudi deloma že razne tekme v zimskem športu in pa priprave za glavni dan tekmovalnja ter vaje ter poizkusi mednarodnih smučarskih zastopnikov, ki prihajajo te dni v Planico.

Kje je torej Planica? — Planica je v Sloveniji, na tromeji med Jugoslavijo, Avstrijo in Italijo. To je naziv za železniško postajo na progi Jesenice—Trbiž, nadalje je to naziv za malo vas v bližini te železniške postaje in končno je to naziv za dolino, ki vodi od železniške proge proti Tamarju pod Jalovcem. Ta dolina je gotovo pokrajinsko ena najlepših v Sloveniji. Vsa je pokrita z bujnimi gozdovi, v ozadju pa jo obvladujejo najlepši vrhovi Mojstrovke (2332 m), Jalovca (2643 m) in Visokih Ponc 2274 m.

V tej dolini so zgradili po načrtih inž. Bloudeka leta 1933 v nadmorski višini okrog 870 m v tedanjem času največjo smučarsko skakalnico, ki je bila otvorena dne 19. marca 1934. Takoj pri otvoritvi je svet začuden bral poročila o skokih na tej veliki skakalnici, ker se je zgodilo nekaj neverjetnega. Norvežan Birger Ruud je skočil namreč na tej skakalnici 92 m daleč, kar so smatrali za tisti čas nekaj nedosegljivega. Leto kasneje je skočil Norvežan Andersen 99 m in je tako skoraj dosegel stometersko točko. Planica je bila torej prva, kjer so bili doseženi vsi najdaljši skoki na svetu.

Naslednje leto, torej leta 1936, je avstrijski smučarski prvak Bradl prekoračil tedaj fenomenalno znamko 100 metrov. Leta 1941 — zadnje predvojne smučarske prireditve v Planici — je skočil Gering 118 m. Rekord na tej ska-

PLANICA

kalnici pa je postavil predlansko leto Švicar Tschannen, ki je skočil 120 metrov.

Tudi domači skakalci — Slovenci — so se v hudi mednarodni konkurenci vidno uveljavljali. Jugoslovanski rekord je postavil Janez Polda s skokom 109 metrov, ki je pri prvem skoku sicer dosegel celo 120 metrov, toda rezultat zaradi dotika pri doskoku ni bil priznan. Sto in več metrov so med domačimi skakalci še dosegli Finžgar, Pribošek, Mežik in Zalokar.

Ko so bili doseženi prvi stometerski skoki na planiški skakalnici, teh skokov mednarodno niso hoteli priznati. Rekli so, da to ni več športno in da ni pri tej daljavi več mogoče govoriti o skokih, ampak o poletih. Šele pozneje, ko so bili skoki take daljave doseženi tudi na skakalnicah v Italiji (Cortina d'Ampezzo), v Nemčiji (Garmisch-Partenkirchen) v Združenih državah (Lake Placid) itd., so tudi v mednarodnem športnem svetu priznali planiško skakalnico kot eno prvih na svetu.

Za letošnje prireditve v Planici, ki imajo zelo razširjeni spored, so prijave za udeležbo večje kakor kdaj koli prej. Najpreje so prijavili svoje kompletno reprezentacijo Avstrijci za vse moške in ženske zimsko športne discipline, ki so na sporedu v Planici. Prijavili so se tudi Francozi, četudi njihovi najboljši tekmovalci, ki so še v Ameriki, ne bodo mogli priti. — Od skandinavskih tekmovalcev so se prijavili na planiški teden Švedi in Norvežani. Še vedno negotova pa je udeležba finskih tekmovalcev, ki imajo prav v dneh planiškega tedna svoje mednarodno prvenstvo.

Omenimo še, da je najdaljši skok, ali boljše rečeno polet, bil dosedaj dosežen začetkom letošnjega leta na skakalnici v Oberstdorfu v Nemčiji. Polet je namreč dosegel znamko 135 m in to je najnovejši svetovni rekord. Ta skakalnica omogoča polete do 140 m, medtem ko so možni na skakalnici v Planici poleti ali skoki do 130 m.

ge polovice XVIII. stoletja nosi kip Marijin, sv. Rozalije, sv. Štefana, sv. Andreja, sv. Janeza Nep. in sv. Boštjana.

Oltar na evangelijski strani ima sliko sv. Andreja, nad njim sv. Antona in je iz druge polovice XVII. stoletja. Iz iste dobe je tretji oltar s sliko sv. Juda Tadeja. — Cerkev obdaja pokopališče. Kdaj so ga semkaj premestili, ni znano. Prej so pokopavali mrličke okrog župne cerkve, kjer je stala kostenjača sv. Mihaela. Leta 1646 je bilo pokopališče že na Gori, ki pa je bilo že premajhno. Tudi kamnite nagrobne plošče pričajo o tem. Radičnikova je n. pr. iz leta 1685 in še več drugih.

2. Cerkevica sv. Duha na Gori: je 9 m dolga, 6 m široka romanska stavba v obliki pravokotnika z apsido proti vzhodu. Omenja se že leta 1601. V apsidni stojijo kipi Marije in apostolov s prihodom sv. Duha.

3. Kapelica sv. Ane na Gori: je majhna, 7 m dolgo poslopje. Se prvokrat omenja leta 1729. Ta kapelica je bila „ante paucos annos noviter erectum est“, to je pred nekaj leti znova pozidana. Oltarček nosi kip sv. Ane, Marije in Jožefa, na vrhu sliko sv. Matija.

4. V prostiji je domača kapelica v prvem nadstropju s preprostim oltarčkom, na katerem se more maševati; za nastavek služi majhna slika Marije Pomagaj, ki ji angelčki držijo plašč.

Se priporoča za Veliko noč
svojim cenjenim odjemalcem
in bralcem „Koroške Kronike“

potice 5 in 10 S
sadni kruh 3 S

ARHEOLOŠKA ODKRITJA

V Mezopotamiji in Iraku so odkrili številne sledove civilizacije, ki sega najmanj 2000 let nazaj; v tej civilizaciji so matematiki dosegli enako, in mogoče celo višjo raven kot je bila v času Euklida. Ta odkritja so pokazala, da so v tistih časih Babilonci že umeli določiti površine pravokotnih ploskev in začeli proučevati merjenje kroga. Odkrite glinaste ploščice dokazujejo tudi, da so že dosegli odkritje nekaterih algebrskih pravil, ki so jih sicer pripisovali Euklidu.

Pri izkopavanjih v Šadipuru in Nipuru, starodavnih mestih Mezopotamije v bližini Bagdada, so ugotovili nadaljna odkritja, ki so kulturno nad vse važna; med drugim zbirko zakonov, ki je najmanj 200 let starejša kot zakoni Hamurabija, ki so do zdaj veljali za prve zakone na svetu; nadalje himno na boginjo Nashe, ki obravnava etična, moralna in socialna vprašanja.

Modna legovina

SAMONIG

nudi prvovrstne moške dokolenke
v vseh barvah S 6.80

BELIAK-VILLACH
Weißbriachgasse 12

Izpod domače lipe

(Kakor do sedaj, objavljamo tudi danes na tem mestu pisma naših čitateljev z dežele, ki izražajo njihova osebna mnenja in uredništvo nikakor ne odgovarja za vsebino.)

RINKOLE

Zopet imamo nekaj novic iz naše tihe in samotne vasice.

Najpreje moramo pač omeniti naše slov. prosvetno društvo. Po dolgem času so se naši igralci le ojunčili, niso pa nastopili doma, ampak so šli gostovat v razvajeni Šmihel. Ni bila to ravno lahka naloga, toda naši vrli igralci so se dobro izkazali in so vse vloge res dobro rešili.

Igrali so igro: „Dva para se ženita“. Dasi je igra vseskozi zelo smešne vsebine, vendar ima zelo lepo jedro in tudi poučno vsebino in tako združuje prijetno s koristnim. Le dober režiser pa more prirediti igro tako, da je mogoče gledalcem izluščiti tudi koristno vsebino. Našemu režiserju se je to v celoti posrečilo.

Razgibali so naši igralci vse gledalce do bučnega smeha. Ne bi pričakovali, da je v naši mladini toliko igralskih talentov. Vsi smo se čudili elegantnemu nastopu v vlogi gospodinje Katarine. Bila je prvič na odru, vendar pa se je vse skozi odlikovala v nastopu in tudi v izgovorjavi. Tudi ostale vloge so igralci zelo dobro rešili. Predvsem zasluži pohvalo stari stric Bobek, nadalje gospodar, kakor tudi Metka in Marjanca. Tu in tam bi mogel oster opazovalec zapaziti še kako malenkost, ki naj bi bila boljša, toda te malenkosti so kar izginile ob splošnih odličnih nastopih.

Rinkoljanom k temu nastopu in uspehu vsi iskreno častitamo in želimo, da bi igro še kdaj ponovili.

Po daljšem času smo imeli priliko slišati na tej prireditvi tudi šmihelski pevski zbor, katerega vodi naš domačin. Videli smo, da ima zbor resno voljo kmalu doseči ono višino, ki jo je imel nekdanji zbor „Gorotan“. Želeti bi bilo samo, da bi zbor še malo izpopolnili.

No, pa še kaj drugega. Nekako bolehamo pri nas, četudi imamo med seboj že zelo stare ljudi. Tako šteje n. pr. Prdusov oče že celih 85 let. Šrančev oče 83 let, Hribernikova in Črezovnikova mati pa tudi okrog 80 let. Pa recite, da nismo zdrav rod. — Zapisali pa smo preje, da tudi bolehamo: Hribernikova mati so si že malo opomogli. Resno in nenadoma pa je zbolela Šrančeva gospodinja. Do sedaj ni bila nikdar še resno bolna. Za Šrančevo hišo je to velik udarec, saj gospodinja tri vogle hiše podpora, kako pa naj sedaj vse tri vogle podpira, ko pa sedaj — kakor pravi — meso in repico že še skuha, cmoke pa že kar težje. Oboleli gospodinja želimo skorajšnjega temeljitega ozdravljenja.

Malo ljubosumno in z zavistjo smo se ozirali v Šmihel, kjer bodo dobili menda prav kmalu nove zvonove. Seveda smo tudi mi k nakupu teh zvonov za našo farno cerkev prispevali. Vendar pa si tudi mi pri nas želimo nove zvonove. Toda čisto tiho na uho vam povemo, da je tudi za našo vas oziroma za našo cerkev že naročen en zvon in to celo — bronast zvon. Le toliko vam danes moremo izdati, da ga bo nekdo sam kupil. Več pa danes ne moremo še povedati. Ako pa mi gospod urednik kupi tablico čokolade, bom pa kaj več povedal in spet kmalu poročal, kaj se vse pri nas bo. (Pripomba urednika: Kmalu bodo tu velikonočni prazniki in vsi pridni ter marljivi morejo pričakovati za praznike lepe pisanke. Zato priporočamo našemu dopisniku, naj bo kar priden z dopisovanjem in pisanke gotovo ne izostanejo. Le to mu danes še ne moremo povedati, od kod jih bo dobil.)

VOBRŠKE GORE

V lepi mesečni noči od nedelje na ponedeljek dne 6. marca so neznani vlomilci vdrl v shrambo posestnika Tomaža Kreuterja, po domače Petaverja. Odnegli so precej prekaženega svinjskega mesa in večje število povojenih domačih klobas. Škodo cenijo na okroglo tisoč šilingov.

Že dolgo vrsto let nismo imeli tako zgodnjega odhoda zime kakor letos. Res je, da nas obseva sonce od jutra do večera z vseh strani, vendar skoraj ne moremo razumeti, kako nas more sonce začetkom marca tako ogrevati kakor včasih v kasnem v pomladnem času. Bo pa najbrž držalo, da sušec pač z repom zavije, če ni mogel z rilcem porogoviliti. Saj bi bilo le prezgodaj, če bi že zdaj dobili spomlad.

TUČE PRI RADISAH

O strašni nesrečič moramo poročati, ki se je pripetila nadebudnemu fantu in mu vzela življenje. — V nedeljo, dne 5. marca je preiskušal 18 letni Franc Miklavc iz Tuč puško za šibre. Pri tem se mu je puška nenadoma sprožila in strel je mladega fanta zadell v desno oko in naprej v možgane, kar je povzročilo takojšnjo smrt. Sorodnikom naše iskreno sožalje.

KOTMARA VES

V mesecu januarju so neprestano peli kotmirske zvonovi poslovilno pesem našim rajnim. Kar pet pogrebov smo imeli v tem mesecu.

Med rajnimi moramo omeniti najbolj zaslužno, to je Šajsnovo mater, Tereziyo Springer v Šmarjeti. Rajna je oprav-

ljala dolgo vrsto let cerkovniške posle pri podružnični cerkvi sv. Marjete. Koliko dobrega so storili rajna mati za to cerkvico, koliko potov in skrbi so imeli. Ne vedo tega vsega ljudje, ve pa za to Bog, ki naj bo tisočeri dobri plačnik za ves njen trud. Dne 6. februarja smo rajno spremili pri res veliki udeležbi na njeni zadnji poti, tja na božjo njivo pri sv. Juriju, kjer bo počakala dan vstajenja.

Ob odprtem grobu se je poslovil od rajne domači gospod župnik, ki je v prelepih besedah opisal življenje dobre krščanske žene, kateri ni bila pot k farni cerkvi in k službi božji nikdar predolga in nikdar pretežavna. — Zahvalil se je gospod župnik ob grobu Šajsnovi materi za ves njen trud in za vso skrb, ki jo imela za ljubko in prijazno šmarješko cerkvico. Naj počiva blaga žena v miru! Žalujemočemu možu in sinu ter vsem sorodnikom naše iskreno sožalje.

Poleg žalostnih dogodkov moramo omeniti tudi vesel dogodek. Naš dolgoletni in priljubljeni cerkveni pevec, Rožanov Hanzej, je stopil pred poročni oltar. Za življenjsko družico si je izbral Klančnikovo Lucijo. Radi smo imeli in ga seveda še imamo, našega Hanzeja; zato smo se zbrali vsi cerkveni pevci, prijatelji in znanci na predvečer poroke na njegovem domu. Pri prepevanju veselih pesmi, pri najboljši postrežbi, pri dobri kapljici so nam hitro minevale ure, ko smo se skupno poslavljali s Hanzijem od njegovega samskega stanu.

Ženinu in nevesti želimo vsi obilo sreče in blagoslova božjega v novem stanu. Ženina pa še posebej prosimo, naj ostane tudi še v naprej zvest cerkveni pevec na koru cerkve sv. Jurija v Kotmari vesi.

ŠT. ILJ

Lepo zgodnje vigredno sončno popoldne je bilo dne 9. marca, ko je nenadoma izbruhnil požar v gospodarskem poslopju posestnika Matija Obilčnika, p. d. Ježep. — Ogenj se je s tako naglico širil, da je bila pomoč skoraj nemogoča in je gospodarsko poslopje v kratkem pogorelo do tal. Četudi so v izredno kratkem času po začetku požara prihiteli na pomoč gasilci iz Št. Ilja, iz Rožeka, iz Vrbe in iz Loge vesi, se jim kljub naporu in požrtvovalnemu delu ni posrečilo, da bi rešili gospodarsko poslopje. Morali so res trdo delati, da so mogli ogenj omejiti in da se požar ni razširil še naprej na stanovanjsko poslopje, kjer bi bila škoda še neprimerno večja.

Škoda vsled požara je seveda zelo velika, saj je ogenj uničil vse kmetijske stroje in kmetijsko orodje, ki je bilo spravljeno v gospodarskem poslopju. Nadalje je ogenj požrl tudi večje zaloge sena in slame, skupno kakih 10.000 kg. Škodo cenijo na približno 100.000 šilingov.

VELIKOVEC

Vsako leto je poškodba in obraba cest največja v času proхода zime v pomlad. Zemlja še namreč v tem času ne more vпити vse vlage, ceste se zaradi tega omehčajo in težji vozovi jih razrežejo in razorjejo.

Zato je v tem prehodnem času potrebno odrediti, da ne smejo po netlakovanih cestah voziti vozovi preko določene obremenitve.

Okrajno glavarstvo v Velikovecu je izdalo prepoved vožnje za vse vrste avtomobilov (osebni in tovorni, tudi priklopni vozovi), katerih skupna teža presega 5 ton. Nadalje je prepovedana vožnja z vozovi, katerih skupna teža presega 1 tona.

Prepoved vožnje velja za one dni in one dnevne čase, ko cesta ni toliko zamrznjena ali pa osušena, da bi bila poškodba izključena. Ta prepoved vožnje ne velja za poštne avtobuse. V izjemnih in nujnih slučajih bo izdal okrajni cestni gradbeni urad (Strassenbaubezirksamt) v Volšperku dovoljenje vožnje tudi v prepovedanem dnevnem času.

Prepoved vožnje velja za tele državne ceste:

Dravograjška cesta, kapelska cesta in cesta Dobrla ves—Labud.

Nadalje velja prepoved za tele deželne ceste:

Št. Vid na Gl.—Velikovec, libuška cesta, Grebinj—Pliberk, cesta v Rož. ženeška cesta, grabštajnska cesta, škocjanska cesta in cesta ob Klopinskem jezeru, mohliška cesta, vobrska cesta, gruška cesta, cesta Sinča ves—Pliberk in dješka cesta.

PLIBERK

Pretekli petek je nastal nenadoma požar v gospodarskem poslopju, ki je last Štefana Breznika. Kljub pomoči se ni posrečilo, da bi omejili ogenj samo na to poslopje. Ogenj je preskočil tudi na sosednje gospodarsko poslopje, ki je last Brigitte Niemetz.

Tudi pri drugem gospodarskem poslopju ni pomagala nobena pomoč več in tako je tudi to poslopje pogorelo do tal.

Škoda, ki je nastala z uničenjem obeh gospodarskih poslopij je zelo velika.

Dobra oblačila

za dame, gospode in otroke pri

Walcher

CELOVEC-KLAGENFURT

10. Oktober-Str. 2, tel. 22—73

Karel Mauser:

Mrtvi rad

IZVIREN ROMAN IZ ZILJSKE DOLINE

16.

Podlipnik ga ni več pogledal. Foltej se je spravil v naizbo in od togote stiskal roke.

„Niti toliko poguma nisem imel, da bi po pravici povedal, kje sem bil. Zlagal sem se kakor otrok.“

Vrgel se je na posteljo in se grizel prav do večerje. S trdo nočjo se je odpravil na vas. Bal se je iti v naizbo. Koj bi spet prišle misli in ga žrle, dokler ne bi zaspal.

Fantje so ga spravili h Kosmu. Vino, ki se mu je poznalo še iz Gorij, mu ni dalo, da bi se preveč ustavljal.

Na enajsto je šlo, ko se je vzdignil. Pogum je spet zrasel.

Pri Kašniku se je ustavil.

Ko bi stopil pod Mojčino okno. V kovšče gleda, nihče ga ne more videti.

Ni se mogel koj odločiti. Če bi ga Kašnica le videla, bi koj vedela vsa vas.

Nazadnje je le utonil za vogal in se zmuznil za hlev. Mojčino okno je bilo temno. Slišal je sopenje živali v hlevu. premikanje konj, na dolnjem koncu va si je nekdo zajuckal.

Pod oknom je obstal. Ni si upal po trkati.

Kaj bo rekla Mojca?

Okno je tiho strmelo med drevje.

Potlej se je le opogumil. Potrkal je dvakrat, trikrat.

Nobenega glasu.

„Mojca!“

Prislonil se je prav na šipo in tiho poklical. Slišal je, da je vstala in vleče nekaj nase.

Nenadoma ga je obšlo spoznanje: tako pri Greti nikoli ni vasoval.

Z razpuščenimi kitami je stopila k oknu in ga odprla.

„Foltej!“

Glas se ji je tresel. Ni se mogla zatajiti.

„Se je mar kaj zgodilo?“

„Zdaj še nič pa se lahko.“

Vino je žobarilo iz Podlipnikovega.

„Kaj žinjš?“

Mojca je čutila, da je Foltej pil.

„Očetu se bom opuntal, Mojca. Ne grem več k Pečniku.“

„Ne žobari tako na glas,“ se ga Mojca boji.

„Ne grem več. Danes nisem šel. V Gorjah sem bil.“

„Zakaj nisi šel? Sta se sprla z Greti?“

„Nisva se sprla. Toda ne grem več.“

In se je sklonil prav med okenske križe:

„Ko imam samo tebe rad.“

Mojca se je umaknila.

„Domov pojdi, Foltej.“

„Saj bom šel, če mi boš še kdaj odprla.“

„Saj ne boš več prišel, ko si Podlipnikov,“ je rekla tiho. Ko je zapirala okno, ga dolgo ni mogla zapreti.

Podlipnikov jo je trdo držal za roko.

Ko je stopil Foltej na domač dvor, je bil dobre volje. Nocoj je vendar zažagal v Podlipnikovo trhlenost.

Zibel v naizbi se mu še nikoli ni zde-la tako lepa in svetla kakor to bart. Veliko rdeče srce je kar gorelo in Folteju se je zdelo, da ga je polna vsa naizba.

ŠESTO POGAVLJE

Foltej je vedel:

Plaz se je utrgal.

Prvi korak je bil težak, komaj si je upal žinjati, da ga je napravil. Pred očetom ga zakriva, pred Pečnikom in pred Greti tudi. Tudi ljudje še nič ne slutijo. Čez dan žobarita z Mojco kakor včasih, zvečer pod oknom drugače. Toda kar pove Podlipnikov pod oknom, to ne sliši nihče drugi kakor Mojca.

Zdaj še nočeta žinjati naprej. Počemu? Kadar se bo pri Podlipniku utrgalo, tedaj bo za Mojco boljše, da ne bo več na Bistrici.

Samo včasih namigne Mojca-kako bo. Foltej gre malomarno mimo vprašanja.

„Upri se bom, kaj mi morejo?“

Potlej Mojca noče več drezati naprej. Tako plašna je njena ljubezen, da se bo ji sama sebe. Kakor da je vsa ukradena Strah pred Podlipnikom je v njej tako močan, da ga ne more prerasti.

Kašnica pred njo ni mogla molčati za voljo Motnikovega. Zavest, da je pred Podlipnikom morala vse preklicati, kar je žobarila, jo je grizla kakor ostudna bolezen.

Pred Mojco je stresla, kar jo je tiščalo. Kmalu potlej, ko je Mojca prišla h Kašniku.

Stara Kašnica je bila od Podlipnika starejša dobrih petnajst let in je Motnikovo Nežo dobro poznala, ker je svoje dni kazalo, da se bo omožila v Vrata. S tistim potlej ni bilo nič, z Motnikovo se je pa le večkrat menila.

Mojco je kar stresalo, ko se je stari Kašnici odvezala beseda. Saj je Mojca tudi že marsikaj slišala zavoljo Podlipnika, toda ljudje so le bolj ugibali kakor vedeli.

Kašnica pa je žobarila kakor da na vsako besedo lahko priseže.

„Veš, Podlipnik me je takrat zagrabil, ko sem žobarila zavoljo Motnikovega. Vse besede sem morala vzeti nazaj. Pa je bilo vse resen. Včasih Podlipnik ni bil tak kakor je danes. Foltej mu ni prav nič podoben. Vso dolino je obkolovratil, na vsakem pranganju je bil in ko je hodil v Vrata, je za dvema dečvama hkrati napletal. Za Foltejevo materjo in za Motnikovo Nežo. Temnikova je bila z močnega grunta, zala pa ni bila posebno. Ti jo nisi poznala. Motnikova je bila pa taka kakor nageljč, toda z bajte. Oče ji je umrl nekje v Ameriki, ko je bil tam komaj dobro leto. Motnikova pa je umrla kmalu za njim. Neži je ostala bajta, ki je stala na Košnikovem svetu. Starejši sestro sta se omožili nekam v Podjuno na revščino. Doma jima tako ni nič kazalo. Košnik je slabo plačeval.“

Ko je Podlipnik iztaknil Temnikovo, je pritisnil tudi za Motnikovo. Vsi so to vedeli. Resen pa je, da so tiščali za njo tudi drugi, posebno bajtarski.

(Dalje prihodnjic)

Radio Celovec

SOBOTA, 18. marca:
9.00—9.30 Pregled svetovnega tiska.
NEDELJA, 19. marca:
7.15—7.30 Pomladni pozdrav. — Poje kvartet: „Veseli fantje“.
13.30—14.00 „Igramo in pojemo za vas.“ Sodelujejo pevke in pevci iz St. Lenarta ter radniški trio.
PONEDELJEK, 20. marca:
9.00—9.30 Zanimivosti, pouk slovenščine, jutranja glasba.
TOREK, 21. marca:
9.00—9.30 Poročila, predavanje za gošpodarje, jutranja glasba.
SREDA, 22. marca: Poročila, predavanje za gospodinje, glasba.
ČETRTEK, 23. marca:
9.00—9.30 Poročila, pouk slovenščine, jutranja glasba.
15.00—15.15 Operetna glasba.
PETEK, 24. marca:
9.00—9.30 Poročila, zdravniško predavanje, glasba.

Radio Schmidt

„Velika hiša malega človeka“
Radioaparati za vsakogar. Tovar-
niško novi 4 cevni Super od 526 S
naprej. — Popolnoma prenovljeni
aparati od 200 S dalje.
Najbolj moderna popravilnica.
Žarnice za dom in preprodajo.

CELOVEC - KLAGENFURT
Bahnhofstr. 22 — Tel. 29—48

Nordstern

Splosna zavarovalnica

Centrala: Wien I., Kärntnerstr. 34
Vseh vrst zavarovanja proti
požaru i. t. d.

Podružnice v vseh večjih krajih.

FILIJALNA DIREKCIJA
za Koroško v CELOVCU
Karfreitstr. 17/I

Vseh vrst mrzlo trajno kodranje.
Zajamčeno naravno valoviti
in kodrasti lasje.

EDINSTVENO NA KOROŠKEM

Frizerski salon

„**Ferkonig**“

CELOVEC—KLAGENFURT
Stauderplatz

Dnevne patečščine

gumbe, trakove, sukanec,
svilo za šivanje, patentne zaponke,
kroje

kupite pri

Grüner

Celovec - Klagenfurt
Burggasse

KINO**Celovec - Klagenfurt**

Predstave dnevno ob: 16., 18.15 in 20.30

STADTTHEATER

17. III.—23. III. „Jugend am Ab-
grund“ (Mladina ob prepadu)

PRECHTL

17. III.—23. III. „Tarzans Abenteuer
in New York“ (Tarzanove pustolov-
ščine v New Yorku)

CARINTHIA-LICHTSPIELE

17. III.—23. III. „Das Geheimnis von
Malampur“ (Tajnost Malampurja)
19. III. ob 10. in 14. otroški film
„Hänsel und Gretel“ (Janko in Metka)

PETERHOF

17. III.—23. III. „Kleines Mädel —
große Liebe“ (Mala deklica — velika
ljubezen)

Beljak - Villach**BAHNHOFLICHTSPIELE**

17. III.—20. III. „Ich war eine männ-
liche Kriegerbraut“ (Bila sem moška
nevesta) 4. krstna predstava za Ko-
roško (nemško besedilo). Zabavni
film sneman v Heidelbergu.
21. III.—23. III. „Zwei von der Mari-
ne“ (Dva od mornarice) Bud Abbott
in Lou Costello

STADT-KINO

17. III.—20. III. „Nacht und Tag“
(Noč in dan), barvni film
21. III.—23. III. „Die große Liebe
nebenan“ (Velika ljubezen pri sose-
du), barvni film

ELITE-FILMBÜHNE, BELJAK

17. III.—23. III. „Wiener Mädeln“
(Dunajska dekleta)

Predstave: 16., 18., 20. ob nede-
ljah in praznikih tudi ob 14. uri.

APOLLO-LICHTSPIELE, BELJAK

17. III.—20. III. „Film ohne Titel“
(Film brez naslova) Hans Soehn-
ker, Willy Fritsch, Hildegard Kuef
21. III.—23. III. „Tom räumt auf“
(Tom napravi red)

Predstave: 9.45., 12., 14., 15.,
17.45., 20.

Zahtevajte

Finkensteiner

testenine, domači kakovostni
proizvod

MALI OGLAS

Stružnica (Hobelbank), dobro ohranje-
na, naprodaj za 400 S v Celovcu,
Villacherring 9 (b. Auer). 547

GRABLJA VES

Zopet se oglašamo v našem priljub-
ljenem listu, v „Koroški Kroniki“ ter
sporočamo vsem znancem od blizu in od
daleč, da bomo imeli dne 19. marca od
10 ure naprej že drugo razstavo tkalne-
ga tečaja. Tečaj je vodila gospodična
Micika Artačeva. — Na razstavi se bo
mogel vsak prepričati, kaj vse je pri
dobri volji in pri vztrajnem potrpljenju
mogoče napraviti in kako lepo platno je
mogoče napraviti tudi doma.

Za popoldne dne 19. t. m. bomo videli
poleg razstave še nekaj lepih prizorov,
nazadnje bomo dobili pa še prav dobro
večerjo.

Vse zato prav lepo vabimo, da si
omenjeno razstavo ogledajo.

Gledališče

Začetek predstav ob 20.00

20. marca: Koncert Glasbenega društva.

21. marca: Tokajski biser. Red B.

22. marca: B. Shaw: Junaki. Komedijska.
Premiera. Izvan.

23. marca: Tokajski biser.

24. marca: Junaki.

25. marca: Tokajski biser.

26. marca: Tannhäuser.

Elektromotorji, elektroinstalacije,
prosti vodi, elektr. naprave, popra-
vila, gradnje in načrti

Ganz-elektrodelavnice

ING. F. DULLNIG

Celovec-Klagenfurt

Pischeldorferstrasse 4 — tel. 18-22

Padec cen

SPALNICA iz polnjenega lesa
žlahtnih vrst (grčast les, jesen,
oreh i. t. d. politirana) S 3.800.—

samo v

TRGOVINI POHISTVA

KARL STADLER

Celovec-Klagenfurt,
Theatergasse 4

Peter**Tasani**

ZIVILA, SADJE, VINA

Celovec—Klagenfurt,
8.-Mai-Str. 33, tel. 27-73

VEDNO VELIKA IZBIRA**ORIENTALSKIH IN PERZIJSKIH PREPROG**

na roko vzlatih in žametnih (velournih) preprog ter tekačev.

Blago za pohištvo, zavese, pregrinjala za mize in divane.

Popusti za preprodajalce, hotele in gostilne. — Plačilne olajšave. — Da
jemo v to stroko spadajoče nasvete za opremo sob, po želji tudi na licu
mesta.

Strokovna trgovina za preproge, pohištveno blago in zavese

DIR. JOSEF RADLMAYR
BELJAK - VILLACH

TRGOVINA NA DROBNO POSTGASSE 3 TELEFON 47-67 444

**Novi
recepti-slikanice**

Današnji številki so priložene
poštne položnice za plačilo naroč-
nine. Kdor je že plačal vnaprej,
mu seveda sedaj ni treba plačati;
zato naj položnico shrani za dru-
gič. Še bolj pa nas bo veselilo, če
nam pridobé kakega novega naroč-
nika in mu dajo našo položnico.

Cenj. naročnike ponovno obve-
ščamo, da stane naročnina pri pla-
čilu vnaprej: za četrt leta 5,50 šil.
(namesto 6.—), za pol leta 10,50
šil. (namesto 12.—) in za celo leto
samo 20 šil. (namesto 24.—). Za-
ostala naročnina pa stane seveda
2.— šil. mesečno.

Naročnike v in o z e m s t v u po-
novno naprošamo, da nam od časa
do časa sporočé, če v redu spreje-
majo časopis. One, ki so v zaostan-
ku s plačilom naročnine, naproša-
mo, da isto čimprej poravnajo na
način, kateri jim je najbolj ugoden.
Uprava „Koroške Kronike“

SCHILDER-BRISKER

delavnica za moderne napise in
plastične črke — svetlobna rekla-
ma, strešna reklama i. t. d., hišne
številke, tablice in vratni napisi.

CELOVEC-KLAGENFURT,

Villacherring 19, tel. 39-4-26

Delavnica: Waldmannsdorferstr. 2H

VELETRGOVINA S SEMENIJosef **Keuschnig**

v službi vrtnarstva in kmetijstva
od 1879 priljubljena in priznana

Celovec-Klagenfurt,

Heuplatz 6, tel. 27-17

FOTO**Ella Petrykiewicz**

BELJAK - VILLACH

Nov naslov: Postgasse 3, - Tel. 49-36

Poročne in darilne slike za legitimacije. Izvrševanje fotoamaterskih del

Posteljnine kupite najceneje
v specialni trgovini

Rosbacher

Celovec-Klagenfurt · Alter Platz